



VNF

2019

aviisi 2

VERENIGING NEDERLAND-FINLAND

ALANKOMAA-SUOMI YHDISTYS

Inhoud

Van het bestuur	3
Deltaplan voor Sibelius (Sibelius Festival)	7
Column Oona: Rijd langzamer, Finse fietser	14
27 januari, een dag om niet te vergeten	18
De Finnen komen! Huntenkunst 2019	24
Vertalingen van na 1990 – deel 2	29
Column Carel: Dakloos!?	36
Tauno Marttinen, een nog steeds miskend genie	38
Het gedroomde Noorden	44
Column Willem: Eland	47
De wijk Kallio in Helsinki	50

 aviisi

2

Colofon

Jaargang 28 (2019), nummer 2

De Vereniging Nederland-Finland werd opgericht op 27 oktober 1923. Aviisi is het officiële magazine van de vereniging en verschijnt vijf keer per jaar. Leden van de vereniging ontvangen Aviisi gratis.



Redactie

Daniël Loos
Minna Rätty (Fins)
aviisi@vnf.nu

Eindverantwoording

het bestuur
Vormgeving
Daniël Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

ASB drukwerkbegeleiding

Oplage 565

ISSN 1566-8542

Kopij

Kopij voor de volgende Aviisi (2019-3) kan per e-mail voor 3 mei 2019 aan de redactie gezonden worden: aviisi@vnf.nu.

Kopij graag als Word-document aanleveren. Beelden graag los bijleveren, in de hoogst beschikbare kwaliteit. Veel of grote bestanden liefst via www.wetransfer.com

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen in Aviisi die door derden geschreven zijn, ligt bij de betreffende auteurs.

De redactie van Aviisi behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet te plaatsen.

Ledenadministratie & secretariaat

Gerard Rijerse, info@vnf.nu

Bestuur Vereniging Nederland-Finland

Voorzitter

Rune Frants, rune.frants@vnf.nu

Penningmeester

Wouter Winkelman, penningmeester@vnf.nu

Webmaster

Willem Mulder, willem.mulder@vnf.nu

Secretaris

Gerard Rijerse, info@vnf.nu

Bestuurslid

Anna Schoemakers

Bestuurslid

Mervi Lepistö

Bestuurslid

Heli Maquelin-Tervahauta

Erelid

mw. Päivi Kaukoranta, Ambassadeur van Finland

Bankrekening vereniging

NL 39 ABNA 0549 2867 05 te Den Haag

Beste lezer,

Ik ben in 2007 voor mijn werk naar Nederland gekomen. Vanaf het begin ben ik heel geïnteresseerd in de verschillen en gelijkenissen tussen onze culturen.

Bijvoorbeeld hoe de mensen zich onderling gedragen. In Nederland kunnen mensen je op straat en in de trein gewoon aanspreken zonder dat je elkaar kent. Dat is best bijzonder in Finland. Op werk heb ik gezien hoe collega's zonder moeite forse meningsverschillen kunnen hebben in de vergaderzaal en vervolgens gewoon samen vriendelijk koffie drinken.

In Finland de vergaderingen zijn redelijk stille evenementen. De Nederlandse openheid en directheid is meestal wel pijnlijk, positief. Daar hebben wij Finnen, wel wat te leren.

De Nederlanders zijn ook wel bekend over hun handelaars vaardigheden. Daarvan hebben we wel wat geleerd. De Museumkaart bijvoorbeeld, sinds 1981 in Nederland, is sinds 2015 ook beschikbaar in Finland voor 280 musea, naar Nederlands voorbeeld.

Top 11 van de met museumkaart bezochte musea in 2018 zijn:

1. Ateneum
2. Kiasma
3. Amos Rex
4. HAM Helsinki Art Museum
5. Helsinki Kunsthal
6. Nationaal Museum
7. Designmuseum
8. Vapriikki Museum
9. WeeGee - EMMA (Espoo Museum of Modern Art)



Mervi Lepistö

Hyvät jukija,

2007 muutin työni vuoksi tänne Alankomaihin. Ihan alusta asti minua on kiehtonut kulttuurimme erilaisuudet ja yhtäläisyydet.

Esimerkinä vaikka ihmisten kanssakäymisen. Alankomaissa kadulla ja junassa sinulle tuiki tuntemattomat ihmiset mitä todennäköisimmin saattavat tulla juttelemaan. Tähän ei Suomessa juuri törmää. Töissä olen nähnyt kuinka palaverin aikana kollegat voivat väitellä hyvinkin vihasen oloisina ja palaverista poistuttuaan juoda kahvia ja jutella niitä näitä. Suomesa palaverit tuppavaat olla aika hiljaisia eikä kysymyksiä juuri uskalleta esittää.

Hollantilainen avoimuus ja suoruus on jollain tavalla kivuliaan positiivista. Jotain

mistä me suomalaiset voisimme kyllä ottaa oppia.

Hollantilaiset ovat kauppakansaa, sehän on tunnettua. Alankomaissa otettiin käyttöön museokortti jo vuonna 1981 – Suomessa se otettiin käyttöön 2015. Museokortilla pääsee tutustumaan 280 museoon.

Museokortin haltijoiden vuoden 2018 Top 11:

1. Ateneum
2. Kiasma
3. Amos Rex
4. HAM Helsingin taidemuseo
5. Helsingin Taidehalli
6. Kansallismuseo
7. Designmuseum
8. Museokeskus Vapriikki



- 10. Didrichsenin Kunstmuseum
- 11. Sinebrychoff Kunstmuseum

Deze ranglijst is geen toeval. Vorig jaar tijdens onze kerstvakantie probeerden wij de nieuwe fameuze Amos Rex op meer-



- 9. Näyttelykeskus WeeGee
- 10. Didrichsenin taidemuseo
- 11. Sinebrychoffin taidekeskus

Järjestys ei sinänsä ole mikään suuri yllätys. Viime joululomalla yritimme päästä monena päivänä tuonne uuteen, valtavan suosittuun Amos Rexiin.

Jono sinne oli satoja metrejä pitkä ja jonotusika noin 3 h joten joka päivä valitsimme pakon edessä toisen museon lähiympäristöstä ja toivoimme, että seuraavana päivänä jono olisi lyhyempi.

Mekin siis vierailimme tämän listan 5 eri museossa ennen kuin totesimme, että haluamme kuitenkin nähdä Team Labin teokset ja lomamme alkoi olla lopussa. Helppoa se ei ollut, nöyrytyä ja niellä sanat ja minähän en sitten jonota tietäen, että saan seistä kylmässä, hitaasti etenevässä jonossa yli 2 tuntia!

dere dagen te bezoeken. Altijd was er een rij van minstens 3 uur. Dus hebben wij ook 5 van de top 11 musea (dichtbij Amos Rex) bezocht, hopen dat de rij de volgende dag korter zou zijn. Uiteindelijk zijn we wel in de rij gaan staan – doordat het voor ons de laatste kans was de Team Lab tentoonstelling te zien. Ik zeg niet dat het makkelijk was, ruim 2 uur in de kou staan, maar was het afzien wel waard? Ja, absoluut!

Alle vijf omliggende musea waren een positieve verrassing en absoluut een aanrader.

Ga naar <https://museot.fi> en geniet ook van de mooie musea tijdens uw volgende reis naar Finland.

Ars longa, vita brevis!

Mervi Lepistö

Mutta kyllä se kannatti. Teokset olivat maagisia.

Ja bonuksena näimme ne viisi positiivisesti yllättävää museota.

Käykää tutustumassa museokorttiin <https://museot.fi> ja museoihin seuraavan matkanne aikana.

Ars longa, vita brevis!

Mervi Lepistö

Datum, tijd	Evenement	Locatie, adres
11 mei 14.15 uur	Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Osmo Vänskä, Alexander Gavrylyuk, piano Saariaho - Ciel d'hiver Rachmaninoff - Eerste pianoconcert Beethoven - Zesde symfonie 'Pastorale'	Concertgebouw, Amsterdam
11-12 mei 10.00 - 17.00 uur	Scandinavie Markt Schokland Gezellige markt met producten en diensten uit Scandinavië. VNF is present. www.museumschokland.nl/agenda/	buitenterrein van Museum Schokland, Ens
12 mei 15.00 uur	Toonkunstkoor Leiden o.l.v. Hans van der Togt Muziek van o.a. Rautavaara, Sibelius – zie ook pag. 17	Petruskerk, Leiden
17 & 19 mei	Sibelius Festival – deel 1 Finse volksmuziek & Sibelius' kamermuziek, symfonieën en liederen met Pekka Kuusisto, viool, Heini Kärkkäinen, piano, Ilona Korhonen, zang, Pauliina Syrjälä, kantele, Helena Juntunen, sopraan, Eveliina Kytömäki, piano Rotterdams Philharmonisch Orkest o.l.v. Jukka Pekka Saraste www.rotterdamsphilharmonisch.nl – Meer info zie pag. 6-13	De Doelen, Rotterdam
19 mei, 13.00 uur	Stichting Finland100: Ontvangst en afscheidsborrel bij het slotconcert kaarten slotconcert slechts € 59,- via info@vnf.nu	
26.05.2019 16:00 uur	Taika Zomerconcert – 'Life full of Song' De schoonheid van de noordelijke zomer in liederen	Het Nutshuis, Riviervismarkt 5, 2513 AM Den Haag
20 mei - 30 juni	De Finnen komen! Beeldende kunst uit Finland	Galerie bij de Boeken en DRU Cultuurfabriek, Ulfst
24, 24, 26 mei	Huntenkunst 27 ^e editie van Huntenkunst met Finland als themaland Meer info zie pag. 24-27	SSP-Hal, Ulfst
26 mei	Lentefeest	Finland100 Park
22 juni	Juhannus	Finse Huis, Rotterdam

Opgeven voor deelname aan de activiteiten van de VNF via info@vnf.nu.

Alankomaat-Suomi Yhdistyksen tapahtumiin ilmoittautumiset sähköpostiosoitteeseen info@vnf.nu.

www.vnf.nu





Deltaplan voor Sibelius

Sibelius' muziek heeft het in Nederland lange tijd moeilijk gehad. In Engeland, Duitsland en de Verenigde Staten sloeg het al snel aan en Sibelius kreeg vele uitnodigingen vanuit deze landen om zijn muziek te komen dirigeren. In de Angelsaksische landen kan zelfs worden gesproken van een directe invloed van Sibelius op het componeren. Arnold Bax en Ralph Vaughan-Williams waren bewonderaars en droegen werk aan de Finse grootmeester op.

In Nederland niets daarvan. Orkesten programmeerden nauwelijks Sibelius, de muziek van de onmetelijke wouden en de duistere mythen leek te wezensvreemd voor de Hollandse poldergeest. Via LP en

<< Sibelius, 1881

CD bleek er wel een groeiende schare Sibelius-liefhebbers te zijn, maar de opnames waren steevast van Engelse of Duitse orkesten. Simon Vestdijk nam in 1959 de rol van roepende in de woestijn op zich, toen hij een lijvig boek over de symfonieën van Sibelius publiceerde. Met de nodige humor schrijft hij:

“Inderdaad schijnt Sibelius tot een kunstenaarstype te behoren, dat wij hier in Holland niet zo goed kennen, maar dat reeds door zijn uiterlijk voorbestemd is om aan de overkant van de Noordzee furore te maken. Sibelius heeft de imperatorachtige kop van een hogere ambtenaar of van een staatsman, met wel grote, maar onmiskenbaar listig-slaperige ogen, waaraan een slome humor niet vreemd schijnt te zijn. Zulke ogen wor-

Daniël Loos

7

Sibeliuksen Alankomaiden valloitus

Sibeliuksen musiikilla on ollut Alankomaissa kauan vaikeaa. Englannissa, Saksassa ja Yhdysvalloissa hänen musiikkinsa vastaanotto on ollut alun alkaen innostuneempaa ja niinpä siellä häntä kutsuttiin myös usein kapellimestariksi orkestereille, jotka esittivät hänen musiikkiaan. Anglosaksisissa maissa voidaan jopa puhua hänen musiikkinsa suorasta vaikutuksesta paikallisten säveltäjien töihin. Arnold Bax en Ralph Vaughan-Williams kuuluivat myös hänen ihailijakaartiinsa ja he myös omistivat sävellyksiään tälle mestarille.

Alankomaat oli aivan toista maata. Sibeliuksen sävellykset eivät perinteisesti juurikaan löytäneet sijaa orkesterien ohjelmistossa. Hänen musiikkinsa äärettömät metsät ja synkät myytit eivät kuuuneet polderimai-

seman ajatusmaailmaan. LP- ja CD-levyjen myynnin nousun myötä kävi kuitenkin ilmi, että Sibeliuksen kuuntelijoiden määrä oli jatkuvassa hienoisessa nousussa, mutta nauhoitukset olivat aina englantilaisten tai saksalaisten orkesterien esityksiä. Simon Vestdijk päätti ryhtyä Sibeliuksen musiikin puolestapuhujaksi julkaisemalla vuonna 1959 Sibeliuksen sinfonioita koskevan kirjan. Siinä hän kirjoittaa humoristisesti:

“Sibelius kuuluu Alankomaissa vähemmän tunnettuihin sävellystaiteilijoihin ja jo hänen pelkkä ulkonäkönsä loisi helpommin menestystä Pohjanmeren toisella puolella. Sibelius antaa suurmiestäisen vaikutelman, hän on kuin korkeamman tason virkamies tai maan johtaja suurine tarkaavaisine, hieman uneliaine silmineen.

den in Engeland onder de intelligentsia veelvuldig aangetroffen. Dat zijn dan b.v. ministers, die in hun vrije tijd goede boeken schrijven over heel andere zaken. Dergelijke koppen heeft men natuurlijk ook wel bij ons, maar hun eigenaars zijn veelal gespeend van de meest bescheiden musische aanleg; en zo niet, dan merkt men op dit gebied tóch niets van hen, aangezien niemand met zo'n hoofd in het Concertgebouw zonder betaling wordt toegelaten. [...] Hier in Holland zou een natuur als Sibelius nooit aan het componeren zijn toegekomen, net zomin als bij ons een minister het in zijn hoofd krijgt in zijn vrije uren een roman te gaan schrijven. Sibelius zou hier toegewezen zijn aan het Deltaplan."

Het tij gekeerd

Maar inmiddels is het tij gekeerd, in de polder zijn berkenbossen gegroeid en de Hollandse poldergeest blijkt tot verdere

Sellaisia silmiä näkee usein Englannin älymystöpiireissä, kuten esimerkiksi ministerien keskuudessa. Ministerien, jotka vapaa-aikanaan kirjoittavat erinomaisia romaaneja aivan muista aiheista. Tällaisia hahmoja näkee joskus meilläkin, mutta heidän musikaaliset taitonsa eivät kyllä ylety lähellekään tälle tasolle, eikä heidän kykyjään edes noteerattaisi millään tavalla. Concertgebouw-rakennukseen heillä on pääsy vain jos he maksavat pääsymaksun. (...) Täällä Alankomaissa Sibelius ei olisi saanut sävellettyä mitään aivan kuin paikalliset ministerikään eivät tule edes ajatteleeksi, että he voisivat kirjoittaa vapaa-aikanaan romaaneja. Sibelius olisi passitettu täällä padonrakennustöihin merta vastaan."

Muuttuvat ajat

Tähän mennessä ajat ovat muuttuneet, kuivatuilla mailla kasvaa koivupuita ja alankomaalainen poldermentaliteetti on

vergezichten in staat. In het Sibeliusjaar 2007 bijvoorbeeld werd in de Zaterdagmatinee-serie in het Concertgebouw Amsterdam een succesvolle serie georganiseerd waarbij de symfonische muziek van Sibelius werd gekoppeld aan nieuw werk van hedendaagse componisten die zich door Sibelius lieten inspireren. Zo iets had Vestdijk een halve eeuw eerder niet vermoed. De laatste decennia zijn het ook Finse dirigenten, Leif Segerstam, Osmo Vänskä, Susanna Mälkki, Jukka Pekka-Saraste die hier worden uitgenodigd en een vruchtbaar pleidooi voor Sibelius' muziek hebben gehouden.

Het is inmiddels acht jaar geleden dat onze vereniging, samen met Finnish Dutch Chamber of Commerce en de Finse ambassade als activiteit een bezoek aan De Doelen in Rotterdam had geprogrammeerd, waar Jukka-Pekka Saraste Sibelius' *Vierde symfonie* dirigeerde, voorafgegaan door Sibelius orkestlied *Luonnotar*

saavuttanut uusia ulottuvuuksia. Esimerkkinä siitä mainittakoon Sibeliuksen 2007 juhluvuoden Amsterdamin Concertgebouwn suosituimmat lauantaimatineeet, joissa esitettiin sarja Sibeliuksen sinfoniamusiikkia sekä uudempia sävellyksiä, jotka ovat saaneet alkunsa Sibeliuksen musiikin luomasta inspiraatiosta. Tällaista ei Vestdijk olisi osannut odottaa puoli vuosisataa sitten. Viime vuosikymmeninä ovat useat suomalaiset kapellimestarit kuten Leif Segerstam, Osmo Vänskä, Susanna Mälkki ja Jukka Pekka-Saraste saaneet tilaisuuden edistää Sibeliuksen musiikin tunnettuutta saamalla kutsun tulla johtamaan Sibeliuksen musiikin esityksiä. Siitä tulee kuluneeksi jo kahdeksan vuotta, kun yhdistyksemme järjesti yhdessä kaupakillan ja suurlähetystön kanssa illan Rotterdamin De Doelen-konserterttisalisissa, missä kapellimestari Jukka-Pekka Saraste johti Sibeliuksen *Luonnottaren* ja Kaija Saari-

en Kaija Saariaho's *Quatre Instants*, beiden gezongen door Karita Mattila. Een gedenkwaardig concert. Na afloop hadden we de gelegenheid met de sopraan en de dirigent te spreken.

Mijn gesprek met Jukka-Pekka Saraste over Sibelius' *Vierde symfonie*, staat me nog helder voor de geest. Deze symfonie was zijn favoriet en bleef hem bij iedere uitvoering nog lang door het hoofd spinnen. Op zijn website zegt hij hierover:

"Sibelius' Vierde! Zelfs nu kan ik nog steeds niet begrijpen hoe die ooit is ontstaan. Het heeft een erg tegenstrijdige manier om thema's te behandelen, zoals bij Beethoven, en in de achtergrond klinkt een grote leegte en karigheid. In 1930 zei Sibelius tegen zijn schoonzoon, Jussi Jallas, dat geen enkele noot uit de *Vierde symfonie* kan worden weggenomen, noch een kan worden toegevoegd.



Jukka-Pekka Saraste, Kaija Saariaho, 1990

Waar ging die symfonie van Sibelius over? Ik geloof dat hij het zelf ook niet wist – in ieder geval wilde hij het niet onthullen. [...] De weg naar begrip van de muziek ligt in de muziek zelf, een ontvankelijk persoon heeft geen verklaringen nodig."

Jukka-Pekka Saraste (foto | kuva Felix Broede)





10



Eveliina Kytömäki (foto | kuva taiteilijat.fi)

ahon *Quarte Instants*- teoksen Karita Mattilan laulamana. Mainitsemisen arvoinen konsertti. Konsertin lopuksi oli mahdollista tavata sekä sopraano että kapellimestari. Muistan keskusteluni Jukka-Pekka Sarasteen kanssa koskien Sibeliuksen *Sinfonia nro 4*-sävellystä hyvin. Tämä sinfonia on hänen lempisävellyksensä ja se jää toistumaan

Sibelius Festival

Deze raadselachtige symfonie is het slotstuk van het Sibelius Festival dat in april in De Doelen plaatsvindt (het vervolg van dit festival is eind dit jaar). Behalve de symfonieën, die in dit festival centraal staan, worden ook veel liederen uitgevoerd. Hiervoor zijn sopraan Helena Juntunen en pianiste Eveliina Kytömäki naar Nederland gehaald. Bij het liedrecital zal Jukka-Pekka Saraste ook wat vertellen over de betekenis van Sibelius' muziek.

Violist Pekka Kuusisto, inmiddels een goede bekende in Nederland, neemt met pianiste Heini Kärkkäinen een programma met Sibelius' kamermuziek voor zijn rekening. Ook zal hij met rune-zangeres Ilona Korhonen en kantele-speelster Pauliina Syrjälä Finse volksmuziek uitvoeren. Het is steeds duidelijker geworden dat de tra-

<< Helena Juntunen (foto | kuva Mauri Ratilainen)

hän mieleensä joka esityksen jälkeen. Hän kuvaa asiaa kotisivuillaan seuraavasti: "Sibeliuksen Sinfonia nro 4! En vieläään ymmärrä mistähän se on voinut saada alkunsa. Sävellyksessä on voimakas vastakainasettelu teemojen käsittelyssä. Siinä, aivan kuin Beethoveninkin musiikissa, on taustalla aistittavissa suurta tyhjyyttä ja yksinkertaisuutta. Vuonna 1930 Sibelius kertoi väylleen Jussi Jalakselle, ettei Sinfonia nro 4:stä voi jättää pois tai lisätä yhtäkään nuottia.

Mistä Sinfonia nro 4 sitten kertoo? Luulin ettei hän tiennyt sitä itsekään – tai hän ei ainakaan koskaan puhunut siitä. (...) Tie musiikin ymmärtämiseen löytyy musiikista itsestään, vastaanottavainen kuulija ei selityksiä kaipaa."

Sibelius Festivaali

Tämä salaperäinen sinfonia esitetään Sibelius Festivaalin päätteeksi Doelenis-

ditionele Finse muziek een sterke invloed op Sibelius' ontwikkeling heeft gehad. Ilona Korhonen is iemand die zo goed in de rune-zang thuis is, dat ze er vrij binnen kan improviseren

Al met al belooft het Sibelius Festival in Rotterdam dus een levendige gebeurtenis te worden, waarbij Sibelius' muziek in de volle breedte ten gehore wordt gebracht, van de speelse bron tot de volle wasdom.

Daniël Loos



Heini Karkainen (foto | kuva Tanja Ahola)

Pekka_Kuusisto (foto | kuva Felix Broede)



11



12

Ilona Korhonen, Pauliina Syrjälä (foto | kuva | Eero Grundström, Ruut Hokkanen)



sa (festivaali jatkuu vielä tämän vuoden lopussa). Ohjelmistossa ei ole pelkästään sinfonioita, vaan myös lauluja. Niitä tulevat esittämään laulaja Helena Juntunen

pianisti Eveliina Kytömäen säestyksellä. Näiden sooloesitysten yhteydessä Jukka-Pekka Saraste kertoo Sibeliuksen musiikin merkityksestä.

Alankomaissakin tunnettu Pekka Kuusisto huolehtii yhdessä pianisti Heidi Kärkkäisen kanssa Sibeliuksen kamarimusiikin esityksistä. Sen lisäksi hän esittää suomalaista kansanmusiikkia runonlaulaja Ilona Korhosen ja kanteleensoittaja Pauliina Syrjälän kanssa. On yhä selvempää, miten paljon perinteinen musiikki on vaikuttanut Sibeliuksen tuotantoon. Ilona Korhonen on tunnettu improvisaatiotaidoistaan runonlaulannassa.

Sibelius Festivaalista on siis tulossa monipuolinen tapahtuma, missä voi kokea hänen sävellystensä koko kirjon sen alkulähteiltä asti läpi hänen musikaalisen kehittymishistoriansa.

Daniël Loos
Käännös: Minna Rätty

Sibelius Festival Deel 1: 17 en 19 mei 2019

Rotterdams Philharmonisch Orkest o.l.v. Jukka-Pekka Saraste, De Doelen, Rotterdam



Akseli Gallen-Kallela, Meerlandschap

vr 17 mei, 17:00
viool Pekka Kuusisto
piano Heini Kärkkäinen
volkszang Ilona Korhonen
kantele Pauliina Syrjälä

5 Danses Champetres
Sonatine op 80
Traditioneel Finse volksliederen

vr 17 mei, 20:15
dirigent Jukka-Pekka Saraste
viool Pekka Kuusisto

Finlandia
Humoresken
Eerste symfonie

zo 19 mei, 13:00
sopraan Helena Juntunen
piano Eveliina Kytömäki
gastspreker Jukka-Pekka Saraste

Sibelius liedrecital
i. Flickan kom ifån sin älsklings möte
ii. Den första kysen
iii. Våren flyktar hastigt
iv. Var det en dröm?
v. Illalle
vi. Kaiutar
vii. Små flickorna
viii. Hundra väger
ix. Norden

Suomi Finland 100 Stichting Finland100: **Ontvangst en afscheidsborrel bij het slotconcert Kaarten slotconcert speciaal tarief (€ 59,-) via info@vnf.nu**

zo 19 mei, 14:15
dirigent Jukka-Pekka Saraste
sopraan Helena Juntunen

Derde symfonie
Luonnotar
Höstkväll (Herfstavond)
Vierde symfonie



Jean Sibelius, 1915

Concertinleidingen door Remko de Jager.
Zie: www.rotterdamsphilharmonisch.nl

13

Column Rijd langzamer, Finse fietser



Dana Mutikainen

14

Kolumni

Hidasta, suomalainen pyöräilijä

Hei sinä suomalais-hollantilaisista asioista kiinnostunut lukija.

Minua pyydettiin kirjoittamaan teille muutamia rivejä asioista ja niiden vierestä. Ehkä sen vuoksi, että olen suomalainen, joka on asunut yksien maisteriopintojen verran Hollannissa ja puuhailnut säännöllisen epäsäännöllisesti seudulla senkin jälkeen. Nyt asun kuitenkin Helsingissä, ja elän melko normaalia kolmekymppisen suomalaisen elämää... tai siis ELÄN taas sitten kun herään talviuniltani.

Talviunet ovat kuitenkin nyt väistymässä, kun kevät tulee pohjolan perukoille ja töistä kotiin lähtiessä ei tarvitse enää otsalamppua. Suomalaisen kevään mer-

diging van de Finse lente heeft overigens Nederlandse trekken gekregen. Het traditionele gesprek over hondenpoep heeft er door de populariteit van het fietsen een onderwerp om over te mekkeren bijgekregen: fietsen.

Zelf wil ik ook wat mekkeren over dit onderwerp, maar anders dan mijn medestadsbewoners stoort het mij niet dat er veel meer gefietst wordt in Helsinki dan wat op het onderontwikkelde fietspadenstelsel mogelijk is. Mij stoort het niet dat de fietsen ons in de weg zitten. Mij stoort het dat Finse fietsers veel te hard rijden.

Het fietsen wordt namelijk geen serieus te nemen manier van verplaatsen als wij niet leren langzamer te rijden.

kit ovat kuitenkin saaneet hollantilaiseman sävyn, kun pyöräilyn suosion kasvassa perinteinen koirankakkakeskustelu on saanut rinnalleen polkupyörämäketyksen!

Haluan itsekin vähän mäkättää aiheesta, mutta toisin kuin kansakaupunkilaisiani, minua ei haittaa, että polkupyöriä on paljon enemmän kuin Helsingin alikehittyneelle pyörätieverkostolle mahtuu. Eikä minua haittaa, että pyörät ovat aina tiellä. Minua haittaa, että suomalaiset pyöräilevät aivan liian kovaa.

Pyöräilystä ei nimittäin tule ikinä Suomesa vakavasti otettavaa liikkumismuotoa, jos emme opi ajamaan hiljempaa.

Ik maakte mijzelf ook schuldig aan te snel fietsen toen ik naar Nederland verhuisd was. Ik reed naar de universiteit altijd zo snel als ik kon. Ik vroeg mij steeds weer af wat voor een geweldige conditie mijn vrienden hadden dat zij zonder te hijgen in het voorbijgaan hun "goede morgens" konden zeggen. Wanneer wij samen fietsten verfoeide ik hun lage snelheid. Er gingen meerdere maanden voorbij voordat ik, die toch vier jaar lang het verband tussen oorzaak en gevolg had bestudeerd op het gebied van de economie, dit verband begreep: mijn fietstocht naar de universiteit hoefde geen sportprestatie te zijn, het was gewoon verplaatsen. Verplaatsen van A naar B gaan, niks geen op de elektronische polsband gemeten kilometers.

Van diezelfde ziekte hebben Finse fietsers last als zij in hun strakke sportpak-

Syyllystyin liian nopeaan pyöräilyyn itsekin muuttaessani Hollantiin. Poljin yliopistolle aina niin kovaa, kuin pystyin. Ihmettelin hikisenä luennolla, kuinka helkutin hyvä kunto ystäväilläni mahtoi olla, kun he huikkasivat hyvät huomenet puuskuttamatta. Yhdessä pyöräillessämme manasin heidän hidasta vauhtiaan. Meni useita kuukausia ennen kuin minä, joka sentään opiskelin neljä vuotta syy-seuraus-suhteiden ympärille keskittävää kansantaloustiedettä, ymmärsin yhteyden: pyörämatkani yliopistolle ei ollut liikuntasuoritus, vaan liikkumista! Siis liikkumista paikasta a paikkaan b, ei aktiivisuusrannekkeeseen kertyneitä kilometrejä.

Sama tauti vaivaa suomalaisia työmatkapyöräilijöitä, kun he polkevat trikoissaan työmatkansa. Kuka Hollannissa edes vaihtaa vaatteet pyörämatkalleen? Suo-



Helsinki (foto | kuva Kirsi Lehtonen)

jes op weg zijn naar en van hun werk. Wie verwisselt in Nederland zijn kleren na het fietsen? Het zogenaamde moeiteloze gaan van een Finse fietser op weg naar zijn werk zou je kunnen vergelijken met een metroreiziger die tussen de verschillende haltes elke stap zou hollen en tussendoor kniebuigingen zou maken. Automobilisten laten toch ook hun billen



Amsterdam (foto | kuva Wikimedia CC)

malaisen työmatkapyöräilijän "vaivaton" liikkuminen on verrattavissa siihen, että metromatkustaja juoksisi joka askeleensa ja kyykkäisi pysäkkien välit. Eihän autoilijakaan grillaa takamustaan hikiseksi työmatkallaan istuinlämmittimellä ja vaadi sitten työpaikalle parempia suihkufasili-

15

niet zo warm worden op hun verwarmde stoelen dat zij op hun werkplek douchefaciliteiten eisen. De Fin die met het zweet op zijn rug naar zijn werk fietst, gedraagt zich als een masochist (daar zijn er in Finland veel van), maar wij, de anderen, kunnen een grote bijdrage leveren aan de Finse fietscultuur door wat langzamer te fietsen.

Veel, veel langzamer

Oona Mutikainen

Vertaling: Carel van Bruggen



16

teetteja. Suomalainen veren maku suussa töihin pyöriäminen toimii masokisteille (joita Suomessa on toki paljon), mutta me muut voimme tehdä suuren suomalaisen pyöräilykulttuuriteon ja polkea hitaammin.

Paljon, paljon hitaammin.

Oona Mutikainen



Concert Around the Baltic Sea

Met werken van
Pärt, Sibelius, Kreek, Rautavaara, Vasks en Tulev

Piano Caecilia Boschman
Altviool Karin Dolman
Cello Rebecca Smit

Toonkunstkoor Leiden
ol.v.
Hans van der Toorn

TOON
KUNST
KOOR
LEIDEN

Petruskerk, Leiden
Lammenschansweg 40a
Zondag 12 mei 2019 15.00 uur



Toegang € 17,50 Voorverkoop € 15,- Jeugd (t/m 18 jaar) € 10,-
www.toonkunstkoorleiden.nl

27 januari, een dag om niet te vergeten

Toen Väinö Linna in 1954 zijn oorlogsroman *Tuntematon Sotilas* schreef, had hij nooit kunnen vermoeden dat hij 65 jaar later, in een klein filmtheater in Nederland, voor heftige emoties zou zorgen. Er werd gesnikt, ontzet gereageerd, maar ook uitbundig gelachen bij de derde verfilming van zijn verhaal, de *Onbekende soldaat*.

Willem Mulder Dominee Tapio Leinonen van de Finse Kerk had het voor elkaar gekregen om een kopie van deze uitzonderlijke film te huren in München. En dat niet alleen, maar ook nog de lange versie. Er zijn namelijk twee versies, de Finse die 3 uur duurt en de Internationale van twee uur. Wij kregen gelukkig de lange versie te zien, de Finse versie, én totaal Engels ondertiteld. De tussenstukken werden door Finse vrijwilligers vertaald. De zaal was tot de laatste stoel bezet.

Na de nieuwsjaartoast werd de inleiding verzorgd door Sirpa Oksanen van de Finse Ambassade. Ze vroeg aandacht voor oorlogen die de wereld nog steeds teisteren en de gruwelijke gevolgen die dat met zich meebrengt. Met zijn allen moeten we streven naar vrede en zorgen voor een gezonde én veilige wereld voor onze kinderen. Zeer subtiel werd daarna de brug van de *Onbekende Soldaat* naar de Holocaust gemaakt, de Jodenvervolgging.

De dag van de voorstelling, 27 januari is een speciale dag om te herdenken. Niet alleen is het de sterfdag van Mannerheim, de toenmalige militaire leider van Finland, maar het was ook precies 74 jaar geleden dat Auschwitz werd bevrijd. De Russische troepen die het kamp voor het eerst be-



18

27. tammikuuta oli päivä, jota en unohda

Kun Väinö Linna kirjoitti romaaninsa *Tuntematon sotilas*, hän ei varmasti olisi osannut aavistaakaan miten sen filmiversion esitys 65 vuotta myöhemmin kaukaisessa Hollannissa nostattaisi niin paljon voimakkaita tunteita pintaan. Tämän *Tuntemattoman sotilaan* kolmannen elokuvaversioon esityksessä neliin kyyneleitä, tyrmistyttiin, mutta myös naurettiin.

Suomen Merimieskirjon merimiespastori Tapio Leinonen oli nähnyt vaivaa saada- seen vuokrattua filmin Münchenistä asti, ja vieläpä sen pitemmän version. Eloku- vasta on nimittäin tehty kaksi versiota, Suomen markkinoita varten kolme tuntia kestävä ja kansainväliseen levitykseen tarkoitettu kaksi tuntia kestävä versio. Esityksemme Suomen versio oli englannin- kielisellä tekstityksellä. Paikalla oli myös

vapaaehtoisia kielenkääntäjiä osioille, joita ei ollut käännetty englanniksi. Sali oli tupaten täynnä.

Hyvän uudenvuoden toivotusten ja maljojen kohotuksen jälkeen Sirpa Oksanen Suomen suurlähetystöstä piti meille johdannon filmiesitykseen. Puheessaan hän muistutti meitä sodista, joita käydään ympäri maailmaa tälläkin hetkellä hirvittävine seuraamuksineen. Meidän kaikkien tulisi toimia rauhan puolesta ja huolehtia siitä, että tulevat sukupolvet voisivat elää terveellisessä ja turvallisessa asuinympäristössä. Hän myös sivusi hienovaraisesti *Tuntemattoman sotilaan* yhteyttä juutalaisvainoihin.

Esityspäivä 27. tammikuuta oli muussakin mielessä erityinen. Ei pelkästään sen

takia, että se oli marsalkka Mannerheimin kuolinpäivä, vaan sinä päivänä tuli myös kuluneeksi täsmälleen 74 vuotta Auschwitzin vaputtamisesta. Venäläiset sotajoukot, jotka saapuivat ensimmäisinä keskitysleirille, ovat myös merkittävässä roolissa tässä elokuvassa.

Itse olen lukenut myös kirjan ja niinpä luulisi, ettei elokuvalla olisi sen jälkeen mitään erityistä ylimääräistä tarjottavaa. Päin vastoin, se oli yllättävää katseltavaa. Se oli vaikuttavin sotafilmi, minkä kukaan olen nähnyt. Ajatus siitä, että elokuva perustuu tositahtumiin, vie katsojan herpaantumatta mukaansa. On kuin olisi mukana tapahtumissa, välillä itkettä, välillä pelottaa ja muutenkin tarina vie intensiivisesti mukaansa.

Leninin Helvetti oli nimi, jonka komppania antoi valtakunnan rajan takaiselle alueelle. Omien alueiden takaisinvalloituksen ilo ja ylpeys väheni vähenemistään sen

myötä, mitä pitemmälle Venäjää edettiin. Kukaan ei ymmärtänyt miksi etenemistä jatkettiin. Määräykset olivat kuitenkin ehdottomia ja niitä toteltiin. Sotilaiden moraalilaskemistaan mitä kauemmaksi rajasta edettiin. Koko sotilasjoukko tajusi tehtävän epätoivoisuuden, toisin kuin sotilasjohto.

Suomalaiset kyselivät kaatuneilta vihollisilta makaaberisti miltä helvetissä olo tuntuu. He kommentoivat kyyninen hymy huulillaan kaikkea vastaan tulevaa: puut ovat liian pieniä, vesi likaista ja kylät ruman näköisiä. Lopulta he saapuivat Petroskoihin.

Mannerheimin syntymäpäivänä heille tarjottiin jaloviinaa juhlaa varten. Se oli leikkattua konjakkia ja sitä oli yksi pullo viittä sotilasta kohden. Se ei tietenkään riittänyt mihinkään ja niinpä he polttivat perunankuorista, hiivasta ja sokerista viinaa. He nimesivät juoman snapsiksi ja sitä oli

19



Väinö Linna

reikten, spelen ook een grote rol in de film die we vandaag zouden gaan zien. Ik had het boek al gelezen en dan zou je denken dat er niet veel nieuws naar voren zou komen, maar werd toch verrast. Het is de meest indrukwekkende oorlogsfilm die ik heb gezien. Het besef dat alles echt is gebeurd en zo realistisch verfilmd is, pakt je beet en laat je niet meer los. Je hebt het gevoel er midden in te zitten, je schrikt, snikt en beleeft alles intens mee.



Aku Louhimies

makunsa puolesta vaikea saada kurkusta alas. Siitä huolimatta viinanpolttopannu juotiin aina viimeistä pisaraa myöten tyhjäksi. Musta huumori siivitti moraalialia. Sen avulla he pyrkivät selviämään lyijynras-kaista päivistä päivä kerrallaan. Näyttelijäsuoritukset ovat fenomenaa-lisia, kuolemanväsymys, kiukkuisuus, huumori ja jopa liiallisen juopottelun aiheuttama oksentelu ovat niin realisista katsottavaa, että melkein haluaisi kääntää katseensa muualle.

De *Hel van Lenin*, zo wordt de omgeving door het peloton genoemd als ze op Russisch grondgebied aankomen. De voldoe-ning en de vreugde van het heroveren van eigen land wordt snel minder naarmate ze dieper Rusland binnendringen. Niemand begrijpt waarom ze zo ver moeten gaan. De orders zijn echter onverbid-delijk en ze moeten door. Het moraal van de soldaten zakt naarmate de afstand tot de eigen grens groter wordt. Iedereen in het peloton begrijpt dat dit niet goed kan gaan, behalve de leiding. Aan dode Russische soldaten vragen ze macaber hoe het voelt, daar in de hel. Ze hebben met een cynische glimlach op al-les commentaar, de bomen zijn te klein, het water is vies en de dorpen zijn niet om aan te zien. Ze komen aan bij het dorp Petrozavodsk, diep in Rusland. Op de verjaardag van Mannerheim krij-gen ze brandewijn om het te vieren, één fles versneden cognac per 5 soldaten.

Olen myöhemmin ymmärtänyt, miksi elokuva tuntuu niin todelliselta. Eloku- van valmistuttua sen ohjaajaa Aku Louhi- miestä kritisoitiin mediassa hänen käyt- tämistään äärimmäisyyksiin menevästä ohjausmetodeista. Näyttelijät joutuivat marssimaan uuvuttavia marseja, eikä heidän annettu levätä tarpeeksi. Sitten yllirasittuneet näyttelijät raahattiin kame- ran eteen esittämään roolejaan. Näytteli- jöiden piti myös olla oikeasti juovuksissa kuvattaessa legendaarista kohtausta, jossa Mannerheimin syntymäpäivää juh- littiin jaloviinan voimalla. Se, että näyttelijöiltä vaadittiin äärim- mäisyyksiin menevää suoritusta pitänee paikkansa ja ehkä ohjaaja meni tässä asi- assa liian pitkälle, mutta sen myötä syntyi myös tulosta. Elokuvasa seurataan kyky- jensä ääriajoilla pinnisteleviä sotilaita, ja se luo raa'an realistisen kuvan sodankäyn- nistä.

Dat is uiteraard niet genoeg, maar geen nood, ze brouwen al een tijdje hun eigen drank met aardappelschillen, gist en sui-ker. Ze noemen het Schnaps, het is bijna niet te drinken, maar de ketel gaat altijd helemaal leeg. De zwarte humor loopt en drinkt mee in de moraal van het peloton. Ze blijven ermee overeind in de lood- zware realiteit van de dag. Verder kijken ze niet.

De acteeprestaties zijn fenomenaal, het huilen van vermoeidheid, het chagrijn, de humor, zelfs het overgeven na een drank- gelag is zo realistisch dat je even wegkijkt. Ik hoor later waarom dit zo levensecht overkomt. Na de opnames werd de re- gisseur Aku Louhimies bekritiseerd in de media voor zijn extreme methodes. Uit- puttende loopmarsen werden daadwer- kelijk gemaakt en rusten werd beperkt, waarna de uitgeputte acteurs voor de ca- mera's werden gesleept om hun teksten

Taitavan kameratyön ja erikoistehosteiden ansiosta jännitys on käsin kosketel- tavaa. Elokuvaa katsoessa välillä melkein tuli mieleen painaa pää alas niin ettei hei- tetty kranaatti vain osuisi siihen tai ettei matalalla lentävä lentokone pääsisi hipai- samaan hiuskarvoja. Meillä oli mahdollisuus nähdä myös kan- sainvälisestä versiosta "turhina" poistetut osat. Niiden osien arveltiin kiinnostavan vain suomalaisia katsojia, mutta se on mielestäni valitettavasti väärä arvio. Juuri nämä dialogit luotsaavat filmin outojen ja epäinhimillisten tapahtumien ylitse. Ne olisivat luoneet paremmin kuvaa suoma- laisesta mentaliteetista ja siihen kuulu- vasta peräänantamattomuudesta. Synkin, mutta loistavin lausein ihmisen olemassa- olo typistetään yksinkertaiseksi vaatimat- tomuudeksi. Se kuulostaa niin loogiselta, että ei voi kun ihmetellä miksi emme kaik- ki ajattele tällä tavalla.



op te nemen. Ook deelde hij drank uit en maakte daarna de legendarische scene waarin de groep de verjaardag van Man- nerheim vierde met de gekregen brande- wijn. Deze opname kan zo voor een Oscar gaan, als er tenminste een zou zijn voor drank-scenes. Misschien is het waar, dat ze tot het ui- terste werden gedwongen, en misschien ging de regisseur te ver, maar het resul-



Tilanteen hyväksyminen ja siihen liittyvä sisu kiteytyy seuraavaan otteeseen: Soti- laiden on vallattava vihollisen bunkkeri ja luutnantti kysyy olisiko joku valmis ryhty- mään vapaaehtoisesti tehtävään. Sotilaat tulevat mietteläiksi ja yrittävät ymmärtää mikä tehtävän motiivi on. Samalla kun luudit vinkuvat ilmassa, miehet keskuste-

taat ligt er wel. Je ziet een groep ontstaan die ook tot het uiterste gaat en een volkomen realistisch en rauw beeld afgeeft van de oorlog.

Het camerawerk en de speciale effecten zorgen er verder voor dat je op het puntje van je stoel zit. Je hebt de neiging te buigen bij het gooien van een granaat of te bukken bij een laag overvliegend vliegtuig. Het doffe geluid van inslaande kogels in de lichamen plukken denkbeeldig, maar huiveringwekkend aan je kleding.

Het geknipte uur met Finse dialogen die men voor de rest van de wereld onnodig vond, mochten we dus ook zien. De uitgevers meenden dat alleen Finnen deze scènes zouden waarderen, maar wat een misrekening is dat geweest.

Juist deze dialogen dragen de film door de bizarre en onmenselijke gebeurtenissen heen die zich in de film afspelen. Het geeft ook gestalte aan de Finse persoonlijkheid waarin juist met die dialogen



levat rauhallisesti asiasta. Lopulta heistä yksi kysyy: "Etkö voisi vain määrätä jotakuta suorittamaan tehtävän? Itse pelkään liikaa uskaltaakseni ilmoittautua vapaaehtoiseksi."

Lutnantti nyökkää ja antaa käskyn. Sotilas on huojentunut. "Se kuulostaa parremalta, nyt se on pakko tehdä," ja niinpä

– de Finse onverzettelijkheid – verklaard wordt. In inktzwarte maar briljante zinnen wordt het bestaan teruggebracht naar simpele eenvoud. Het klinkt allemaal zo logisch dat je je afvraagt waarom we niet allemaal zo denken.

Het aanvaarden van een situatie en het daaraan gekoppelde doorzettingsvermogen, de Finse Sisu, is goed gebracht in de volgende scene. Het peloton moet een bunker veroveren en de luitenant vraagt om vrijwilligers. De soldaten kijken bedenkelijk en proberen de zinnigheid van de vraag te ontdekken. De kogels vliegen om de oren maar er wordt rustig overlegd. Een soldaat vraagt tenslotte: 'Kan je niet gewoon een opdracht geven? Ik ben te bang om me als vrijwilliger te melden.' De luitenant knikt en geeft vervolgens de opdracht.

De soldaat is opgelucht. 'Dat klinkt veel beter, dan moet het maar,' en gaat vervol-

hän lähtee kiroillen matkaan. Tämä hieno kohtaus kertoo paljon suomalaisista ja se on myös kuvattu elokuvassa loistavasti.

Sotilaat olivat oikeassa, tehtävän suorittaminen oli mahdotonta. Ryssillä – kuten venäläisiä elokuvassa kutsutaan – oli monin verroin enemmän sotilaita, naisia ja sotamateriaalia. Komppanian miestappiot olivat valtavat ja niinpä se joutui perääntymään kotia kohti.

Samat venäläiset joukot, jotka olivat sotineet suomalaisia vastaan, vapauttivat Auschwitzin, minkä ansiosta ne niittivät suurta mainetta. Tämän myötä sodan mielettömyys korostuu entisestään. On myös merkille pantavaa, että Mannerheim kuoli samana päivänä tasan vuotta myöhemmin.

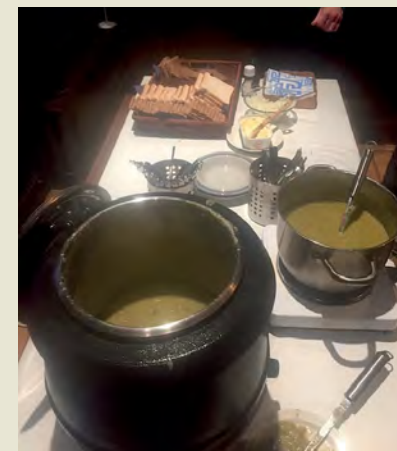
Elokuvan loputtua kaikki jäivät ensin istumaan hiljaa kuin naulittuna tuoleihinsa. Vasta vähän ajan kuluttua alkoivat aplo-

gens vloekend op weg. Dit is een prachtige scène die alles zegt over de Finnen en is ook voortreffelijk in beeld gebracht.

Het peloton krijgt gelijk, het kon niet goed gaan. De *Russät*, zoals de Russen in de film genoemd worden, hebben zoveel meer manschappen, vrouwen en materieel, dat de Finnen uiteindelijk worden verslagen. Het peloton heeft vele mannen in de strijd verloren en keert zwaargehavend huiswaarts.

Dezelfde Russische troepen, die veel van hun Finse kameraden hebben gedood, bevrijden op 27 januari 1945 Auschwitz, de beelden gaan de hele wereld over en de Russen krijgen veel lof. Hiermee wordt de waanzin van oorlog nogmaals bevestigd. Opmerkelijk feit is dat Mannerheim zes jaar later op dezelfde dag zou sterven.

Na de filmvertoning blijft iedereen in de zaal emotioneel platgeslagen zitten, dan klinkt er applaus. Tijdens discussies loopt



Hernekeitto

dit. On selvää, että elokuva vaikutti moniin henkilökohtaisesti. Kunnioitus tuntematonta sotilasta kohtaan oli jo suurta Suomessa, nyt se on levinnyt myös Alan-

de zaal langzaam leeg. Het is duidelijk dat er veel mensen persoonlijk geraakt zijn. Het respect voor de onbekende soldaat was al groot bij de Finnen, en is er nu ook bij de Nederlanders. Het was een emotionele maar zeer waardevolle dag om te beleven.

Om de dag af te sluiten wordt er soep geserveerd, *hernekeitto*, erwtensoep, met als dessert pannenkoeken zoals het nog tot vandaag de dag wordt geserveerd in het Finse Leger. *Kotikalja*, huisbier, en de koffie maakt de dag compleet.

Op weg naar huis zitten we met onze gedachten in historische beelden, vol met de waanzin en de hoge prijs van mensenlevens die een oorlog vraagt. Leven in vrede zonder oorlog is niet vanzelfsprekend, het is maar net waar je geboren wordt.

We zijn gelukkig om in vrede naar huis te kunnen gaan.

Willem Mulder

komaihin. Se oli tunteitaherättävän vaikuttava, kokemisen arvoinen tapahtuma. Tapahtuman loppuksi tarjolla oli hernekeittoa, pannukakua ja juomana kotikaljaa. Tämä on myös tyypillistä ruokaa Suomen armeijassa. Päätteeksi joimme vielä kupit kahvia.

Kotimatalla ajatuksemme olivat vielä täynnä historiallisia mielikuvia sodan mielettömyydestä ja sen vaatimista ihmishenkien menetyksistä. Elämä ilman sotia ei ole itsestäänselvyys, onhan sattumaa minne satumme syntymään.

Onneksi me saimme ajaa rauhan vallitessa koteihimme.

Willem Mulder

Käännös: Minna Rätty

De Finnen komen!

Huntenkunst met Finland als themaland

De 27^{ste} editie van de manifestatie Huntenkunst wordt gehouden op 24, 25 en 26 mei in de SSP-Hal in Ulft. Huntenkunst is een kunstmanifestatie, bedoeld voor professioneel werkende kunstenaars en galeriehouders. Het accent ligt daarbij op de kunstenaars en hun werk. Tijdens het weekeinde in mei presenteren 230 kunstenaars uit binnen- en buitenland hun werk.

In 1993 werd Huntenkunst voor het eerst gehouden in het buurtschap Veldhnten in de toenmalige gemeente Gendringen. Dankbaar werd gebruik gemaakt van de Ulftse Galerie bij de Boeken. Er is nog steeds een uitstekende samenwerking tussen beide organisaties. Het karakter van pioniers in de cultuur werd nog eens onderstreept door het feit dat de eerste beurs plaatsvond in een tent, waar ruim



Ylva Holländer, A Night in the Park

tachtig kunstenaars uit diverse landen hun werk tentoonstelden. Huntenkunst wil een platform bieden aan kunstenaars uit de hele wereld. Het evenement biedt zodoende volop gelegenheid tot het leggen van contacten. Daarnaast wil de organisatie de belangstelling van het publiek wekken voor hedendaagse beeldende kunst. Gestreefd wordt naar het aanbieden van diversiteit zowel in stijl als techniek. De aanwezigheid van de

kunstenaar geeft de bezoeker gelegenheid met de maker van gedachten te wisselen. Het internationale karakter van de beurs uit zich in het feit dat vijftientig landen zijn vertegenwoordigd. Behalve uit Nederland zijn kunstenaars onder andere afkomstig uit Duitsland, Oostenrijk, Zweden, België, Frankrijk, Zuid-Korea, Argentinië en de Verenigde Staten. Interessant zijn de verschillende invloeden, die te ontdekken zijn in verband met de afkomst van de kunstenaars. Jaarlijks wordt een land uitgeroepen tot themaland. Dit jaar exposeren acht kunstenaars uit Finland hun werk. Centraal in de expositiehal komt het Finse paviljoen. Tegelijkertijd exposeren zij ook in de Galerie bij de Boeken in de DRU Cultuurfabriek. De expositie staat gepland van 20 mei tot 30 juni onder de titel 'De Finnen komen!'. Tijdens de opening (24 mei om 16.00 uur) zullen de ambassadeur van Finland Päivi Marjaana Kaukoranta en de burgemees-

ter van de gemeente Oude IJsselstreek Otwin van Dijk spreken. De SSP-hal is een voormalige productiehal (5500 m²), waar ooit de befaamde DRU-pan gefabriceerd werd. Eind mei wordt hier een 'kunstdorp' gebouwd. De inrichting zorgt er voor dat de toeschouwer steeds weer een nieuwe expositieruimte binnenloopt. De 'kunststraten' leveren een samenleving op, die kleur en vorm vooropstelt.

Huntenkunst

DRU Industriepark
SSP-hal
DRU-laan 2
7071 MB Ulft

Vrijdag 24 mei van 17.00 tot 21.00 uur
Zaterdag 25 mei van 10.00 tot 20.00 uur
Zondag 26 mei van 10.00 tot 18.00 uur
Entree: € 10 per persoon. Kinderen tot 12 jaar onder begeleiding gratis.
Vrij parkeren in de omgeving van de hal.

24

Suomalaiset tulevat!

Huntenkunst taidetapahtuman teemamaana Suomi

27. Huntenkunst-näyttely pidetään 24.5.-26.5. Ulftin SSP-salissa. Huntenkunst on ammattimaisesti toimiville taiteilijoille ja gallerian omistajille tarkoitettu taidetapahtuma. Näyttelyn painopisteenä on taiteilijat ja heidän työnsä. Sinä viikonloppuna toukokuussa esittelee 230 hollantilaista ja ulkomaalaista taiteilijaa töitään.

Ensimmäinen Huntenkunst-näyttely pidettiin vuonna 1993 silloisen Gendringenin kuntaan kuuluvan Veldhntenin kylässä. Näyttelyn järjestäjät ottivat kiittolisina vastaan Ulftin Galleria bij de Boeken tarjouksen auttaa järjestelyissä. Yhteistyö molempien organisaatioiden välillä on vieläkin erinomainen. Luonteenomaista näille kulttuurin pionieereille oli se, että

ensimmäinen näyttely järjestettiin teltassa, missä yli kahdeksankymmentä taiteilijaa monista eri maista esitti töitään. Huntenkunst haluaa tarjota platformin taiteilijoille kaikkialta maailmasta. Näin tapahtuma tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia uusien kontaktien luomiseen. Tämän lisäksi organisaatio haluaa herättää yleisön kiinnostuksen nykyiseen kuvataiteeseen. Tavoitteena on esittää sekä tyylin että tekniikan monimuotoisuutta. Taiteilijoiden läsnäolo antaa vierailijoille mahdollisuuden keskustella valmistajien kanssa heidän töistään. Taidetapahtuman kansainvälinen luonne heijastuu siinä, että 25 maata on edustettuna. Alankomaiden lisäksi taiteilijoita tulee mm. Saksasta,

Itävallasta, Ruotsista, Belgiasta, Ranskasta, Etelä-Koreasta, Argentiinasta ja Yhdysvalloista. Mielenkiintoista on huomioida miten taiteilijoiden juuret ovat vahvasti vaikuttaneet heidän töihinsä. Joka vuosi yksi maa julistetaan teemamaaksi. Tänä vuonna näyttelyyn osallistuu kahdeksan suomalaista taiteilijaa. Suomen paviljonki on näyttelyhallissa keskeisellä paikalla. Samanaikaisesti heidän töitään on myös näytteillä Bij de Boeken galleriasa DRU Cultuurfabriekissa. Näyttely on auki 20.5.-30.6. nimellä 'De Finnen komen!'. Avajaisissa (24. toukokuuta klo 16.00) puhuvat Suomen suurlähettiläs Päivi Marjaana Kaukoranta ja Oude IJsselstreekin pormestari Otwin van Dijk. SSP-halli on entinen tuotantohalli (5500 m²), jossa kuuluisa DRU-pannu valmistettiin. Toukokuun lopulla rakennetaan tänne 'taidekylä'. Tila on sisustettu niin, että että katsoja astuu aina uuteen näyt-



DRU Industriepark, Ulft

telytilaan. 'Taidekadut' esittävät värien ja muotojen yhteisleikkiä. Huntenkunst on avoinna perjantaina 24. toukokuuta klo 17.00-21.00, lauantaina 25. toukokuuta klo 10.00-18.00 ja sunnuntaina 26. toukokuuta klo 10.00-18.00. Hallin ympäristössä on mahdollisuus parkkeerata ilmaiseksi.

Käännös: Irja Lammers

25

Huntenkunst 2019



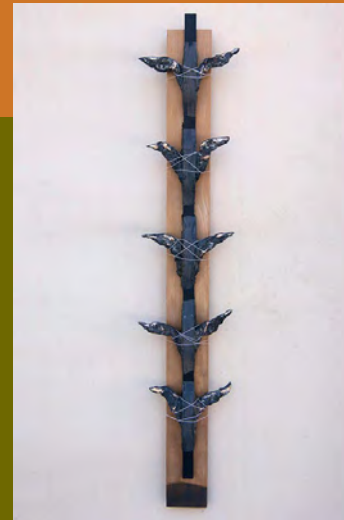
DRU Industriepark, Uift



DRU Industriepark, Uift (foto Henk van Raaij)



Timo Saileranta



Kirsi Porrassalmi, A singing tree



Elina Forsti, Covered



Marjaana Rantama, A night in the park



Anna Aho, Night owl



Elina Sarlin, Break



Eénmaal Finslapland, altijd Finslapland...

Absolute rust, serene verstilde sneeuwvlakten en uitgestrekte heuvelschappen. Waar roofdieren als de wolf en de bruine beer nog in het wild voorkomen.

Het zijn slechts enkele van de aspecten die een bezoek aan Finslapland tot een onvergetelijke belevenis zullen maken. In het ongerepte uiterste noordoosten van Finland, vindt u het

territorium van de Skolt Sami, een kleurrijk volk dat zich er in de jaren vijftig heeft gevestigd en leeft van de rendierteelt. Dit bijzondere gebied dat als geen andere plek de mogelijkheid biedt om in volkomen rust de overweldigende natuur te ervaren. Het is de moeite van uw reis zeker meer dan waard.



Hier in één van de noordelijkste delen van Europa kunt u getuige zijn van het noorderlicht. Het bijzondere natuurverschijnsel dat u gezien moet hebben, omdat iedere beschrijving ervan de ervaring zelf tekort zal doen.

Ontdek het!

- Pulkatrek (langlauftoer) in het voorjaar
- Nordkalotten-fietstour in juni (24 uur zonlicht)
- Herfstwandeling in september (na de muggen, voor de eerste vorst)

Welkom! Terve!

Martin Ellenbroek



Kijk op:

www.dixons-nature-holidays.com/nl



Vertalingen van na 1990 – deel 2

Sophie Kuiper (1981) was ook een van de deelnemers aan de vertaalwedstrijd. Haar liefde voor Finland begon als een fascinatie voor Jari Litmanen, die in de jaren '90 bij Ajax speelde. Via Litmanen kreeg Sophie ook interesse voor Finland. In 1996 ging zij voor een jaar als uitwisselingsstudent naar Finland.

Ik citeer uit haar brief: "Na dat uitwisselingsjaar kon ik me redelijk in het Fins uitdrukken. Na mijn middelbare school begon ik aan een studie Frans, met Fins als bijvak. Een volle studie Fins durfde ik niet aan, want wat kon je daar nou mee? Toch ben ik na anderhalf jaar overgestapt. In 2004 behaalde ik mijn bachelor-diploma aan de RuG. Ik vertrok naar Finland en belandde uiteindelijk in Zweden, waar ik een master Fins als tweede taal

volgde. Eenmaal afgestudeerd (in 2011) wilde ik graag vertaler worden, maar daarvoor zat ik in Zweden op de verkeerde plek. Na een aantal andere baantjes keerde ik in 2012 terug naar Nederland, na twee jaar in Finland en zes jaar in Zweden.

Om wat te oefenen met literair vertalen besloot ik zo nu en dan eens een hoofdstuk uit nieuwe Finse boeken te vertalen voor de Aviisi, het ledenblad van de Vereniging Nederland-Finland. Lili Ahonen, die in Amsterdam bij mij om de hoek bleek te wonen, was bereid om mijn vertalingen van commentaar te voorzien. Lili wees me ook op een cursus voor beginnende vertalers in Helsinki. Daar mocht ik naartoe. Rond dezelfde tijd schreef het Fins Cultureel Instituut een vertaalwed-

Gerard
Rijerse

Käännökset vuoden 1990 jälkeen – Osa 2

Sophie Kuiper (1981) oli yksi käännöskipailuun osallistujista. Alunperin hänen rakkautensa Suomea kohtaan syntyi kiinnostuksesta Jari Litmaseen, joka pelasi Ajax-klubissa 1990-luvulla. Litmasesta kiinnostus kehittyi vähitellen koskemaan koko Suomea. Vuonna 1996 Sophie oli Suomessa vuoden vaihto-oppilaana.

Lainaan hänen kirjettään: "Vaihto-oppilasvuoteni jälkeen puhuin suomea kohdallisesti. Lukion jälkeen aloin lukea ranskaa, suomen kieli sivuaineenani. En uskaltanut ryhtyä opiskelamaan suomea kokopäiväisesti, sillä mitä hyötyä siitä nyt voisi olla? Kuitenkin puolen vuoden jälkeen vaihdoin suomen pääaineekseni. Vuonna 2004 kirjoitin Groningenin yliopistosta kandidaatiksi. Muutin Suomeen,

mutta päädyin lopulta asumaan Ruotsiin. Siellä valmistuin maisteriksi suomi toisena kielenä-ohjelmasta. Valmistuttuani (vuonna 2011) halusin kääntäjäksi, mutta asuin väärässä maassa. Tehtyäni hetken muita töitä palasin Alankomaihin vuonna 2012, asuttuani sitä ennen Suomessa kaksi vuotta, ja Ruotsissa kuusi vuotta. Saadakseni harjoitusta kääntäjentyöstä päätin silloin tällöin kääntää kappaleita uusista suomenkielisistä kirjoista Aviisia varten. Lili Ahonen – myöhemmin kävi ilmi että hän asui Amsterdamissa melkein naapurissani – halusi kommentoida käännöksiäni. Lili vinkkasi myös Helsingissä järjestettävistä aloitteleville kääntäjille suunnatusta kurssista, jolle sitten pääsin. Samoihin aikoihin Suomen kulttuuri-



Sophie Kuiper (foto Leo Männistö)



strijd uit voor vertalers Fins-Nederlands, en daar deed ik aan mee.

Kort na de vertaalwedstrijd werd mij mijn eerste boekvertaling aangeboden, of eigenlijk meteen twee: de kinderboeken *Jäljellä* (*Spoorloos*) en *Toisella* (*Een andere wereld*) van Salla Simukka. Marja-Leena Hellings, mijn vroegere vertaaldocente

instituutti järjesti kääntäjäkilpailun suomesta hollanniksi kääntäville henkilöille, johon myös osallistuin.

Pian käännöskilpailun jälkeen minulle tarjottiin ensimmäistä käännöstyötäni, tai oikeammin kahta: Salla Silmukan lastenkirjat *'Jäljellä'* (*Spoorloos*) ja *'Toisella'* (*Een andere wereld*). Entinen kääntämisen opettajani RuG:ssa, Marja-Leena Hellings', kysyi pian tuon jälkeen josko haluaisin kääntää hänen kanssaan Sofi Oksanen *'Stalinin lehmät'* (*Een bundel haarspelden*). Se oli aloittelevan kääntäjän unelmien täyttymys! Kääntäjät työkentelevät yleensä yksin, joten yhteistyö kokeneen kääntäjän kanssa tuntui lottovoitolta.

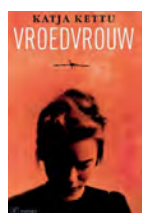
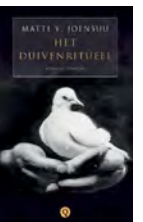
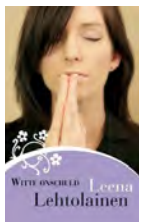
Vielä muutama vuosi sitten Alankomaissa julkaistiin suhteellisen paljon suomalaisia kirjoja. Se oli kiireistä aikaa, ja ennen kuin huomaisinkaan, minusta oli tullut täyspäiväinen kääntäjä. Sitten suomenkielisten

aan de RuG, vroeg mij kort daarna of ik samen met haar *Stalinin lehmät* (*Een bundel haarspelden*) van Sofi Oksanen wilde vertalen. Een droomopdracht voor een beginnende vertaler! Als vertaler werk je meestal alleen, en zo'n samenwerking met een ervaren vertaler was dus van onschatbare waarde.

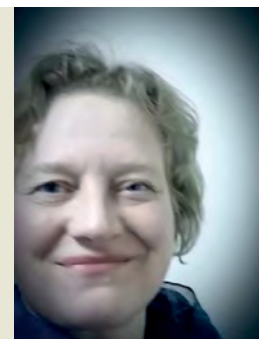
Tot een paar jaar geleden werden er relatief veel Finse boeken uitgegeven in Nederland. Ik had het razend druk en voor ik het wist was ik fulltime boekvertaler.

kirjojen tulva tyrehtyi, ja päätin kääntää vaihteeksi myös ruotsinkielisen lastenkirjan. En ollut koskaan opiskellut Ruotsia (muutamaa kansanopiston järjestämää kielikurssia lukuun ottamatta), mutta kuuden Ruotsin vuoden jälkeen taisin kieltä ja tunsin kulttuurin kuitenkin riittävän hyvin. Ruotsia oli mukava kääntää, ja käänsin tuon jälkeen vielä toisenkin kirjan. Toivon kuitenkin että polulleni osuu taas pian suomenkielinen romaani, kaipaani nimitäin kielellä leikittelyä."

Annemarie Raas halusi nuorempana olla ranskatar. Hänestä ranska oli maailman kaunein kieli. Mutta vaihto-oppilasvuonnaan 1987 hän ei päässytäkään Pariisiin, vaan joutui kauhukseen Helsinkiin. Annemarie koitti vielä saada paikkaa vaihdetuksi, mutta oli jo liian myöhäistä. Hänellä oli kaksi mahdollisuutta: jäädä Alankomaihin, tai lähteä kaupunkiin josta "tiesi" vain



Toen de stroom van Finse boeken opdroogde en ik zonder werk dreigde te komen zitten, besloot ik ook eens een Zweeds kinderboek aan te nemen. Ik heb geen Zweeds gestudeerd (op taalcurssussen aan de volksuniversiteit na), maar na zes jaar wonen en werken in Zweden had ik de benodigde kennis van de taal en de



Annemarie Raas

Helsinkiin. Lopulta hän löysi Turusta suuren (saksalaisen) rakkautensa, ja rakastui myös suomen kieleen ja kirjallisuuteen. Annemariesta tuli oikea kääntäjä kun Marja-Leena Hellings pyysi häntä kääntämään kanssaan Matti Yrjänä Joensuun teoksen "Harjunpää ja rakkauden nälkä" (*Honger naar Liefde*). Sen jälkeen hän on kääntänyt useita kirjoja, tähän mennessä 30 jos lastenkirjoja ei lasketa mukaan.

sen että kaduilla saattoi törmätä jääkarhuihin. Mutta jääkarhuista saattoi sentään ottaa kauniita valokuvia, joten hän päätti kuitenkin lähteä

Paasilinna, Arto, *De huilende molenaar*, 2001
Paasilinna, Arto, *De gifkokkin*, 2002
Lehtolainen, Leena, *Tijd om te sterven*, 2003
Lehtolainen, Leena, *Witte onschuld*, 2004
Paasilinna, Arto, *De zelfmoordclub*, 2004
Paasilinna, Arto, *Wees genadig*, 2005
Paasilinna, Arto, *De tien minnaressen*, 2007
Joensuu, Matti Y, *Het duivenritueel*, 2008

Paasilinna, Arto, *De zomer van de vrolijke stieren*, 2009
Kallio, Katja, *Dochter van Kari*, 2010
Rönkkä, Matti, *Grensgeval*, 2010
Pulkkinen, Riikka, *Echt waar*, 2011
Rönkkä, Matti, *Broederland*, 2011
Joensuu, Matti Y, *De ijzeren kamer*, 2012
Liksom, Rosa, *Coupé no 6*, 2012
Paasilinna, Arto, *Helse eendjes*, 2012
Lehtolainen, Leena, *De Lijfwacht*, 2013
Pulkkinen, Riikka, *Vreemdeling*, 2013
Tuomanen, Antti, *De genezer*, 2013
Johansson, J.K., *Laura*, 2014
Kyrö, Tuomas, *Haas en bedelaar*, 2014
Kettu, Katja, *Vroedvrouw*, 2015
Hiekkapelto, Kati, *De Kolibrie*, 2016
Hiltunen, Simo, *In wolfskleren*, 2016
Jääskeläinen, Pasi Ilmari, *De tien schrijvers van Laura Witte*, 2016
Kyrö, Tuomas, *Vroeger was alles beter*, 2016
Ollikainen, Aki, *Witte Honger*, 2016
Valtonen, Jussi, *Ze weten niet wat ze doen*, 2016
Ollikainen, Aki, *Een zwart sprookje*, 2017
Pulkkinen, Riikka, *De beste van alle mogelijke werelden*, 2017

cultuur wel in huis. Dat vertalen uit het Zweeds beviel goed, en was voor herhaling vatbaar. Ik hoop wel dat er binnenkort weer eens een Finse roman op mijn pad komt, want ik mis het gepuzzel met die taal.”

Annemarie Raas wilde als jong meisje Française worden. Want Frans vond zij de mooiste taal. Maar als uitwisselingsstudent kwam ze niet in Parijs, maar tot haar schrik in 1987 in Helsinki terecht. Annemarie probeerde het nog te veranderen, maar het was al te laat. Ze had nog twee mogelijkheden: in Nederland blijven of vertrekken naar de stad waar naar zij meende te weten, de ijsberen nog door de straten liepen. Maar van ijsberen kon je mooie foto's maken, en dus vertrok ze. Ze vond uiteindelijk in Turku haar (Duitse) liefde en ook de liefde voor de Finse taal en literatuur.

Annemarie is echt vertaler geworden toen Marja-Leena Hellings haar vroeg om samen met haar *Harjunpää ja rakkau-den nälkä* (*Honger naar Liefde*) van Matti Yrjänä Joensuu te vertalen. En daarna volgden nog vele boeken, tot nu toe 30, de kinderboeken niet meegerekend. De meeste daarvan van de onlangs overleden Arto Paasilinna.

Lieven Ameel studeerde Nederlandse en Engelse filologie in Gent en Fins in Helsinki. Hij was een van de redacteurs van het Groot Prisma-Woordenboek Fins-Nederlands-Fins. Als literair vertaler begon Lieven met enkele poëzievertalingen (van Jan Lauwereyns) uit het Nederlands naar het Fins, samen met de Finse dichter Eino Santanen; van daaruit kwam de mogelijkheid Finse poëzie te vertalen naar het Nederlands in het kader van verschillende poëziefestivals. Tegen het einde van zijn studie Fins begon hij meer



Lieven Ameel (Foto: Sasa Tkalcin)

Suurin osa kirjoista on alun perin hiljattain edesmenneen Arto Paasilinnan alku-peräisteoksia.

Lieven Ameel opiskeli hollantilaista ja englantilaista filologiaa Gentissä, ja suomea Helsingissä. Hän oli yksi "Groot Prisma-Woordenboek Fins-Nederlands-Fins"-sanakirjan (*Suuri Prisma suomi-hollanti-suomi-sanakirja*) toimittajista. Kirjal-

lisuuden kääntäjän uransa Lieven aloitti kääntämällä runoutta (Jan Lauwereynsiltä) hollannista suomeksi, yhdessä suomalaisen runoilija Eino Santasen kanssa. Sitä kautta Lievenille tarjoutui tilaisuus kääntää runoja hollanniksi eri runofestivaaleja varten. Suomen kielen opintojen jälkeen hän alkoi harkita kääntämistä mahdollisuutena tehdä ammatti siitä minkä tekemisestä nautti eniten: ajan-

en meer te denken aan vertalen als een kans om professioneel bezig te zijn met wat hij het liefste doet: zich bezighouden met Fins en met literatuur. Op termijn bleek romans vertalen niet te combineren met zijn voltijdse baan als literatuur-onderzoeker.

Lieven Ameel vertaalde twee romans in het Nederlands (*Drinkebroersroman* van Mikko Rimminen en *De Grens* van Riikka Pulkkinen) en daarnaast boeken van Mauri Kunnas.

Lieven Ameel is literatuurwetenschapper en onderzoeker aan het Turku Institute of Advanced studies. Hij houdt zich met name bezig met de manier waarop steden worden beschreven in de literatuur. Zijn boek *Helsinki in Early Twentieth-Century Literature* is de eerste (en tot nu toe enige) academische studie over Helsinki in de Finstalige literatuur.

vietto suomen kielen ja kirjallisuuden parissa. Kävi kuitenkin ilmi, ettei romaaniin kääntäminen ollut yhdistettävissä hänen kokoaikaisen kirjallisuustutkijan työnsä kanssa.

Lieven Ameel on kääntänyt hollannin kielelle kaksi romaania (Mikko Rimminen *Pussikaljaromaani – Drinkebroers* ja Riikka Pulkkinen *Raja – De Grens*, josta ilmestyi 11 painosta) sekä Mauri Kunnaksen lastenkirjoja.

Lieven Ameel on kirjallisuustieteilijä ja tutkija Turun Ihmistieteiden kollegiumissa. Hän on keskittynyt tutkimaan eritoten sitä, miten kaupunkeja kuvataan kirjallisuudessa. Hänen kirjansa *Helsinki in Early Twentieth-Century Literature* on ensimmäinen (ja tällä hetkellä ainoa) akateeminen tutkimus siitä missä valossa Helsinkiä kuvataan suomenkielisessä kirjallisuudessa.

Lieven Ameel kirjoitti jälkisanat Leena Krohnin mielikuvituskaupunkia kuvaava-

Lieven Ameel schreef het nawoord bij onze vertaling van *Tainaron* van Leena Krohn, dat over een imaginaire stad gaat.

Petri Hoogendijk studeerde Fins bij Marja-Leena Hellings en Sirkka-Liisa Hahmo. Petri is in 1996 afgestudeerd. Van 2013 t/m 2015 heeft Petri deelgenomen aan de mentorklas literair vertalen uit het Fins onder leiding van Lili Ahonen en Adriaan van der Hoeven en aan vertaalseminars in Frankfurt en Helsinki. Daardoor mocht hij eind 2016 de roman *Juurihoito* (*Wortels*) van Miika Nousiainen vertalen.

De moeder van Petri kwam uit Viipuri en zijn vader uit Den Helder. Petri schreef: "Op aanraden van de kleuterjuf is mijn moeder op mijn vierde opgehouden Fins tegen mij te spreken en sindsdien werd er bij ons thuis alleen Nederlands gesproken. Ik had nog wel contact met Finland, omdat we om het jaar naar Finland op vakantie gingen en er af en toe

vasta Tainaro-kirjasta tekemääme käännökseen.

Petri Hoogendijk opiskeli suomea Marja-Leena Hellingsin ja Sirkka-Liisa Hahmon johdolla. Petri valmistui vuonna 1996. Vuosina 2013-2015 Petri osallistui Lili Ahosen ja Adriaan van der Hoevenin johdolla suomenkielisen kirjallisuuden kääntämisen mentoriluokkaan sekä käännösseminaareihin Frankfurtissa ja Helsingissä. Vuoden 2016 lopulla hän sai kääntää Miikka Nousiaisen romaanin *Juurihoito* (*Wortels*).

Petrin äiti oli kotoisin Viipurista ja isä Den Helderistä. Petri kirjoittaa: "Kun olin nelivuotias, opettajani käski äitiäni olemaan puhumatta suomea kanssani, ja siitä lähtien kotonamme puhuttiin ainoastaan hollantia. Minulla oli kuitenkin edelleen yhteys Suomeen, sillä kävimme siellä lomilla ja välillä suomalaiset sukulaiset tulivat myös



Petri Hoogendijk



meille kylään. Olen aina ollut kiinnostunut suomalaisesta kulttuurista. Aloin opiskella suomea, sillä halusin kääntäjäksi. Jo opintojeni aikana pääsin vuodeksi töihin Euroopan Parlamenttiin Luxemburgiin kääntämään suomenkielestä. Valmistuttuani olen kääntänyt paljon virallisia tekstejä EU:lle ja muille tahoille. Välillä käänän elokuvia, dokumentteja ja muita kulttuuriin liittyviä tekstejä sillä mielestäni ne ovat paljon mielenkiintoisempia käännettäviä. Kuluneiden kahdentoista vuoden aikana olen kirjoittanut useita lukuraportteja suomalaisista kirjoista alankomaalai-

ook Finse familie naar Nederland kwam. De Finse cultuur heeft me altijd beziggehouden. Ik ben Fins gaan studeren, omdat ik wilde vertalen. Al tijdens mijn studie kon ik een jaar in Luxemburg terecht om voor het Europees Parlement uit het Fins te vertalen. Na mijn studie heb ik veel zakelijke teksten vertaald voor de EU en andere organisaties. Af en toe vertaal ik films, documentaires en culturele teksten en dat vind ik al een stuk interessanter. De afgelopen twaalf jaar heb ik veel leesrapporten van Finse romans geschreven voor Nederlandse uitgeverijen. Maar het liefst zou ik alleen Finse literatuur willen vertalen.”

Met dit artikel ben ik aan het eind gekomen van mijn serie over de vertalers van Finse literatuur in het Nederlands. Het is een boeiend project geweest. Voor het merendeel waren het vrouwen die zich de vertalingen waagden: Ik heb 85 boeken

sille kustantamoille. Mieluiten kääntäisin kuitenkin ainoastaan suomenkielistä kirjallisuutta.”

Tämä artikkeli päättää sarjani koskien suomalaista kirjallisuutta hollannin kielelle kääntäneitä henkilöitä. Projekti on ollut sangen mielenkiintoinen. Suurin osa kääntämiseen uskaltaneista on ollut naisia: läpikäymistäni kirjoista 85 oli naisen kääntämä, 47 miehen kääntämä, ja neljän kirjan kääntäjää ei tunneta. Lastenkirjoja en tosiaan edes ottanut huomioon. Tämä artikkeli on kunnianosoitus kääntäjille. Kääntäminen on työnä yhtä vaativaa kuin kirjojen kirjoittaminen.

Keskusteluistani kääntäjien kanssa kävi ilmi, että suomalaisen kirjallisuuden ‘myyminen’ alankomaalaisille on vaikeaa. Kustantajat haluavat usein saada kirjasta tunnelmakuvausten ennen kuin päättävät, haluavatko tuoda kirjan Alankomaiden

geturfd die door vrouwen zijn vertaald, 47 door mannen en 4 boeken waarvan de vertaler onbekend is. De kinderboeken heb ik hierbij buiten beschouwing gelaten. Ik heb met dit artikel de vertalers onder de aandacht willen brengen. Vertalen is een vak, dat bijna niet onderdoet voor dat van auteur.

In de contacten die ik had met vertalers kwam naar voren, dat het moeilijk is om Finse literatuur aan de Nederlandse mens te brengen. Uitgevers willen voordat ze besluiten een vertaling in de markt te zetten eerst een indruk van het boek hebben. Bij Finse boeken is dat kennelijk moeilijker dan bij bijvoorbeeld Zweedse en Noorse. Toch zijn er genoeg boeken van Finse auteurs die waard zijn om te vertalen. Van de oudere schrijvers vind ik de verhalen van Pentti Haanpää erg goed. En de verhalen van Rosa Liksom vind ik ook erg sterk. En ik snap niet dat Antti Tuuri nog nooit is vertaald. Ook detectives. Ilkka Re-

markkinoille. Ilmeisesti suomalaista kirjallisuutta on vaikeampaa markkinoida kuin vaikkapa ruotsalaista tai norjalaista.

Kuitenkin on olemassa paljon suomalaisten kirjailijoiden teoksia, jotka ovat kääntämisen arvoisia. Vanhemmista kirjailijoista pidän Pentti Haanpäästä hyvin paljon. Samoin Rosa Liksom kirjoittaa nasevasti. Enkä voi käsittää, ettei Antti Tuurin kirja ole koskaan käännetty. Luen mielelläni myös Ilkka Remeksen dekkareita. Kaikkien käännettävien kirjojen ei tarvitse olla monimutkaisia ja synkkiä. Ilahduin Nousiaisen kirjan Juuret (Wortels) käännöksestä. Samoin useat Paasilinnan kirjojen käännökset ovat olleet ilahduttavia. Mutta olisi vielä paljon enemmänkin hienoja ja jännittäviä kirjoja käännettävänä. Jos teillä on suosituksia, kuulen niistä mielelläni. Voisimme yhdessä painostaa kustantajia kääntämään enemmän suomalaista kirjallisuutta.

mes lees ik graag. Het hoeft niet allemaal ingewikkeld en somber te zijn. Ik was blij met de *Wortels* van Nousiainen. Met veel van Paasilinna ook. Maar er is zo veel meer moois en spannends. Als u suggesties heeft, verneem ik die graag. Dan kunnen we wat propaganda maken bij uitgeverijen.

Ik wil al de mensen bedanken die mij hebben geholpen om aan informatie te komen. En ik vond het leuk om contact te krijgen met vertalers die nog actief zijn.

Gerard Rijerse

Haluan kiittää kaikkia minua tiedonkeruussa auttaneita henkilöitä. Minusta oli myös hienoa saada yhteys edelleen aktiivisiin kääntäjiin.

Gerard Rijerse
Käännös: Sanna-Mari Kuisma



Carel van Bruggen

Kolumni Kodittomat !?

Tämän valokuvan otin muutama vuosi sitten Vanhan Kirkon puistossa Helsingissä. Oli lämmin kesäinen iltapäivä. Yht'äkkiä tuli sadekuuro päällemme. Sanomalehdellä ja sateenvarjolla pitivät nämä nurmikolla istuvat nuoret naiset puhelimensa kuivana ja viininsä laimentamattomana. Olivatko he kodittomia? Eihän toki.

Eräänä lauantai-iltana vuonna 1982 – olin vasta hiljattain muuttanut Hollannista Espooseen – ehdotin vaimolleni, että menimme Helsinkiin, siis ”kaupunkiin”. Hän oli yllättynyt. Mitä me sieltä etsimme? Minä, syntyperäinen amsterdamilainen, en sitä lainkaan käsittänyt. Jos joskus lauantai-iltana halusit tehdä jotain muuta kuin lukea sanomalehteä tai katsoa tele-

stad in, loop je een café binnen en drink je een drankje. Maar volgens mijn vrouw was Helsinki geen Amsterdam. Dat wilde ik wel geloven, maar toch ...

En zo gingen wij die avond toch naar Helsinki. Het was donker en het was koud. Wat bleek: Bij de entrees van alle restaurants stonden mensen in winterjassen met mutsen of hoeden op te wachten tot zij naar binnen mochten van de portier. In het restaurant waren alle zitplaatsen bezet, begreep ik. Pas wanneer er mensen weg gingen, er stoelen vrij kwamen, konden wachtenden hun plaats innemen. Ik vond het tamelijk raar, maar ook wel exotisch. Het lukte mij zelfs Pirkko zo ver te krijgen ons bij een van de rijen aan te sluiten. Het duurde enige tijd, maar uiteindelijk kwamen wij binnen.

visiota, menet kaupunkiin, kävelet sisälle kapakkaan ja nautit jonkin juoman. Mutta vaimoni mielestä Helsinki ei ollut mikään Amsterdam. Halusin uskoa sen, mutta kuitenkin...

Ja niin menimme sinä iltana Helsinkiin. Oli pimeätä ja kylmää. Mitä kävi ilmi: jokaisen ravintolan edessä seisoivat ihmisiä talvitakeissaan ja myssyt tai hatut päässään odottamassa että portsari päästäisi sisälle. Ravintolassa olivat kaikki istuinpaikat varattuja, niin ymmärsin. Vasta kun ihmisiä poistui ja tuoleja vapautui, voivat odottajat ottaa heidän paikkansa. Minusta se oli aika kummallista, mutta myös eksoottista. Minun onnistui jopa saada Pirkko niin pitkälle, että liityimme yhteen sellaiseen jonoon.

En wat bleek: binnen was het warm, maar bepaald niet wat een Nederlander gezellig zou noemen. Diegenen die eenmaal binnen gekomen waren, bleken dat te vieren met de inname van aanzienlijke hoeveelheden drank. Zij keken lodderig voor zich uit en spraken vaak al met een dubbele tong. In niets leek het lokaal op een Amsterdams bruin café. Pirkko had gelijk. Hier hadden wij niets te zoeken. Wij dronken een biertje, verlieten het “restaurant” en wandelden naar Kappeli op de Esplanade, toen nog een gelegenheid zonder tapvergunning. Daar was het rustig en aangenaam toeven. Wij namen een sapje, keken om ons heen en ontdekten dat de meeste bezoekers geen Finnen waren.

In al de acht jaren daarna dat wij in Espoo woonden zijn wij nooit meer zo maar ‘de stad in gegaan’. Maar nu in het tweede decennium van de een en twintigste eeuw is er alle reden om dat wel te doen.

Kesti jonkun aikaa, mutta lopulta olimme sisällä.

Ja mitä sitten ilmeni: sisällä oli lämmintä, mutta ei todellakaan mitä hollantilainen nimittäisi mukavaksi. He, jotka kerran olivat päässeet sisälle, näyttivät juhliavan sitä ottamalla melkoiset määrät juomia. He katsoivat vähän hapuillen eteensä ja puhuivat sammaltaen. Mitään ei voinut verrata paikalliseen amsterdamilaiseen ruskeaan kapakkaan. Pirkko oli oikeassa. Täällä ei ollut meillä mitään etsittävää. Joimme yhden oluet ja lähdimme ”ravintolasta” ja kävelimme Esplanadin Kappeliin, joka siihen aikaan oli paikka ilman anniskelulupaa. Siellä oli rauhallista ja mukavaa istuskella. Me otimme mehut, katselimme ympärillemme ja totesimme, että useimmat paikalla olevat eivät olleet suomalaisia.

Niinä kahdeksana vuotena, jotka asuimme Espoossa, emme koskaan enää noin



Lekker een terrasje pakken of als je jong genoeg bent, kun je in het gras van een stadspark gaan zitten. Heerlijk!

Carel van Bruggen

vain lähteneet ”kaupunkiin”. Mutta nyt kahdenkymmenen ensimmäisen vuosikymmenen toisella vuosikymmenellä on kaikki hyvät syyt tehdä niin. Kiva mennä terasille tai jos olet tarpeeksi nuori, voit hyvin mennä istumaan puiston nurmikolle. Ihanaa!

Carel van Bruggen

Käännös: Pirkko van Bruggen

Tauno Marttinen, een nog steeds miskend genie

Al weer tien jaar geleden (wat gaat de tijd toch snel) heeft de oplettende lezer van *Aviisi* via de toen bestaande 'de Finland site' mijn dagboeken kunnen lezen, die ik schreef tijdens mijn verblijf in Hämeenlinna. Mijn taak was het opzetten van een catalogus, een 'opera omnia' van het werk van de componist Tauno Marttinen (1912-2008). En dat werd een lijst van bijna 900 werken.

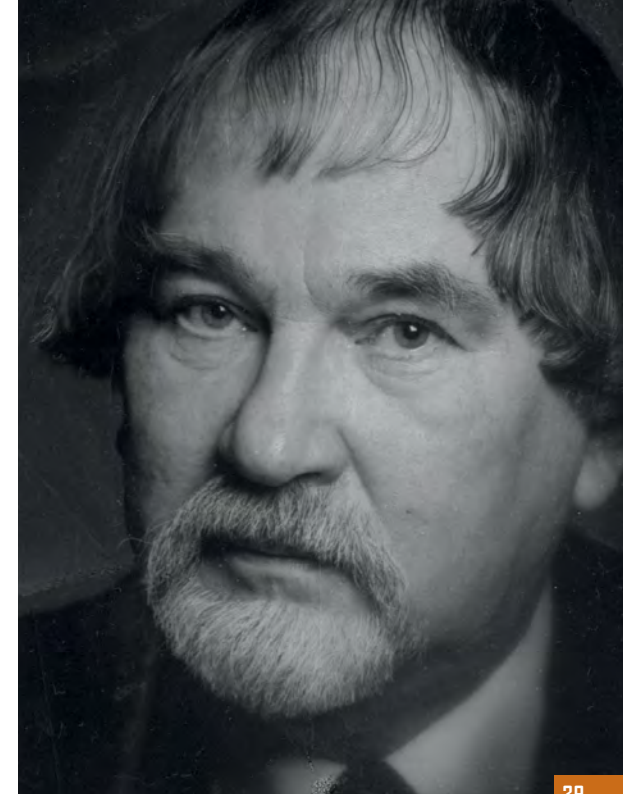
Dirk Meijer Bij velen, ook bij diegenen die de dagboeken niet gelezen hebben, is de naam misschien bekend: weinig componisten hebben zo veel werken aan het papier toevertrouwd als hij. Marttinen was veelzijdig: oprichter van de muziekschool in Hämeenlinna, pianodocent aldaar, een begenadigd schrij-

ver en een belangrijk en origineel componist. Hij was getrouwd met een meer dan getalenteerde balletdanseres en zijn jongere broer was de schilder Veiko Marttinen 1917-2003): het kon dus bijna niet anders dan dat ook hij zijn sporen in de cultuur zou nalaten. Zijn geheel eigen visie en snelle begrip stonden garant voor een brede literaire kennis: deze kennis stond aan de basis van zijn grote diversiteit (waaronder 25 opera's en 7 balletten) aan composities. De persoon die hier beslist genoemd moet worden is zijn vrouw Ilmi, die ook in moeilijke tijden begreep met welk genie zij getrouwd was en die hem altijd heeft aangemoedigd om uiting te geven aan zijn

innerlijke drang, het schrijven van zo veel composities.

Tien jaar al weer geleden, en nog steeds ben ik gefascineerd door Tauno Marttinen. Natuurlijk in de eerste plaats door zijn geheel eigen en boeiende composities, maar misschien ook wel door het feit dat de meester in zijn eigen land nog steeds niet altijd naar waarde wordt geschat. Ook ik heb de wijsheid natuurlijk niet in pacht, maar het zou doodzonde zijn als Tauno Marttinen compleet in de vergetelheid zou geraken: in eerste instantie voor de Finse cultuur, maar ook voor ver daarbuiten.

Mijn onderzoek in 2009 heeft, behalve composities zo veel meer naar boven gehaald: zo ben ik een oud buurman nog altijd zielsdankbaar, dat toen de familie Marttinen in allerijl moest verhuizen en daarbij een enveloppe over het hoofd heeft gezien, deze niet alleen in zijn handen kwam maar dat hij deze ook nog



38

Tauno Marttinen, edelleen väärinymmärretty lahjakkuus

Siitä on jo kymmenen vuotta (aika kuluu hurjaa vauhtia), kun tarkkaavainen lukija saattoi lukea Hämeenlinnassa oleskeluni aikana kirjoittamiani päiväkirjojani silloisen 'Finland siten' kautta. Tehtävänäni oli koota katalogi, 'opera omnia', säveltäjä Tauno Marttinen (1912-2008) teoksista. Siitä kehkeytyi miltei 900 teoksen luettelo.

Useat, myös ne jotka eivät ole lukeneet päiväkirjojani, tunnistavat varmasti Marttinen nimen: ei ole montakaan säveltäjä, joka olisi saattanut paperille yhtä runsaasti teoksia kuin hän.

Marttinen oli monipuolinen: hämeenlinnalaisen musiikkikoulun perustaja, pianonopettaja, lahjakas kirjailija sekä tärkeä

ja omaperäinen säveltäjä. Hän oli naimisissa erittäin lahjakkaan balettianssijan kanssa, ja hänen nuorempi veljensä oli taidemaalari Veikko Marttinen (1917-2003): oli miltei itsestäänselvyys, että myös Tauno tulisi jättämään jälkeensä kulttuurillisia jalanjälkiä. Hänen omaperäinen visionsa ja nopea älynsä takasivat laajan kirjaviisauden: tähän tietoon pohjautui hänen lukuisat erilaiset sävellyksensä (joihin kuului 25 oopperaa ja 7 balettia). Henkilö, joka nimi on mainittava tässä yhteydessä on hänen vaimonsa Ilmi, joka ymmärsi myös vaikeina aikoina minkäläisen lahjakkuuden kanssa oli naimissa, ja joka aina kannusti Marttista ilmaisemaan

sisäisiä halujaan, ja näin kirjoittamaan lukuisia sävellyksiä.

Kymmenen vuotta sitten olin, ja olen vieläkin kiinnostunut kaikesta Tauno Marttiseen liittyvästä. Tietenkin minua kiehtovat eritoten hänen omintakeiset ja mielenkiintoiset sävellyksensä, mutta sekin on erikoista miten tätä mestaria ei edelleenkään aina arvosteta kotimaassaan. Minä en tietenkään tiedä kaikkea, mutta olisi sääli jos Tauno Marttinen unohtettaisiin kokonaan: se olisi menetyksensä ensinnäkin suomalaiselle kulttuurille, mutta myös muille.

Tutkimukseni vuonna 2009 toivat päivänvaloon sekä paljon sävellyksiä, että myös paljon muuta: olen erityisen kiitollinen Marttisten vanhalle naapurille, joka perheen hätäisen muuton jälkeen löysi heidän unohtaneensa kirjekuoren, ja varjeli sitä tarkoin vuoteen 2009 saakka. Kuoren sisältä löytyi 30 Taunon vaimolleen Ilmil-

le kirjoittamaa rakkauskirjettä, sekä päiväkirjoja joihin Tauno kirjoitti asuessaan Sveitsissä vuonna 1958: hän oli vastaanottanut Suomen kulttuurirahastolta apuraha, jonka avulla hän pääsi opiskelemaan puoleksi vuodeksi Vladimir Vogelini johdolla.

Uudistetun tieteellisen tutkimuksen tekeminen on seuraava askel; tietenkin Suomessa ja suomalaisille: Marttinen oli tuhansien järvien kasvatti, ja hänen teoksensa olivat perinpohjin suomalaisia.

Tutkimuksen teko ei ollut minulle helppoa: vaikka valmistuinkin aikoinani belgialaisesta Leuvenin yliopistoon kuuluvasta Lemmens Instituutista, olen kuitenkin käytännön mies (esiintyvä fagotisti) jonka piti äkkiä ryhtyä itsenäiseksi tutkijaksi.

Onneksi tutkimus on nyt kuitenkin hyvällä tolalla. Analysoin hänen yhdeksää sinfoniansa, jotka kulkevat kuin punainen lanka

39

eens zorgvuldig bewaard heeft tot 2009 aan toe. De inhoud betraf behalve dertig originele liefdesbrieven van Tauno aan zijn vrouw Ilmi, ook nog dagboeken, die hij bijhield tijdens zijn verblijf in 1958 in Zwitserland: een beurs van de Fins Culturele Stichting stelde Marttinen in staat een half jaar te mogen studeren bij Vladimir Vogel.

Het doen van hernieuwd onderzoek, maar dan wetenschappelijk onderbouwd is een volgende stap; natuurlijk in en voor het land zelf: niet voor niets is hij een zoon uit het land van de duizend meren en zijn creaties zijn oer en oer Fins.

Voor mij ging niet alles zonder slag of stoot: ik heb ooit gestudeerd aan het 'Lemmens Instituut' in België, wat gelieerd is aan de Universiteit van Leuven. Toch was ik een man uit de praktijk (uitvoerend fagottist) die moest leren niet in boekentaal te schrijven maar zich moest opstellen als onafhankelijk onderzoeker.

Gelukkig is het onderzoek nu in volle gang: het analyseren van zijn negen symfonieën: deze lopen als een rode draad door zijn oeuvre en zo is precies vast te stellen welke ontwikkelingen Marttinen als componist heeft doorgemaakt.

Voor het doen van onderzoek moet je artikelen lezen: de meeste daarvan, u zult het begrijpen, zijn in het Fins. Ik schreef zo net al 'dat de meester in eigen land nog steeds niet geheel naar waarde wordt geschat' en dat brengt ook met zich mee dat het aantal geschreven artikelen over hem beperkt is. Die gene die werkelijk interessant zijn, zijn bijna op de vingers van één hand te tellen, geschreven door Professor Tarasti, Mikko Heiniö en door Hannu Ilari Lampila. Ook voor hen is het dan jammer, dat relatief een zo weinig aantal werken van Marttinen werkelijk te beluisteren valt: van zijn symfonieën is tijdens zijn laatste levensjaar en 'gelukkig' in aanwezigheid van de componist zelf de vierde

soeverein uitgevoerd door het Fins Radio Symfonieorkest, gedirigeerd door Sakari Oramo; de zesde en zevende, behorende tot de beste, die Finland te bieden heeft (geen geringe kwalificatie in het land van Jean Sibelius) zijn ooit in première gegaan, maar gemaakte opnames daarvan zijn niet meer te achterhalen. De achtste valt op 'BIS records' te beluisteren en de negende, gelijk Sibelius zevende Marttinen's meest persoonlijke, is ooit uitgevoerd door hetzelfde orkest als de vierde: helaas draagt het 'inzicht' van dirigent Stefan Parkman niet bij tot enig begrip voor de componist.

Gelukkig zijn er ook nog vele uitspraken van de componist zelf: zijn geschriften zijn vaak mythen op zich en geven vaak een interessante kijk op zijn inzichten en denkwijzen.

Toen Marttinen als recensent van de Hämeen Sanomat eens aanwezig was bij een concert, gegeven door o.a. fagot en



cello, begroette hij na afloop enthousiast de uitvoerenden: hij zou eigenlijk niet over hen moeten schrijven, maar voor hen moeten componeren: het geschiedde en zo ontstond het 'scherzo voor cello en fagot'.

Het is interessant om hier een klein fragment af te drukken uit één van Marttinen's dagboeken, over bij voorbeeld zijn mening over zijn collega Igor Stravinsky.

tarjoavat mielenkiintoisen kuan hänen näkemyksistään ja ajattelutavoistaan. Eräänkin kerran Marttinen oli Hämeen Sanomien palkkaamana arvostelijana konsertissa, jossa soitettiin muun muassa fagottia ja selloa, tuli hän konsertin jälkeen innoissaan tapaamaan esiintyjä: hänen ei oikeastaan olisi pitänyt kirjoittaa heistä, vaan säveltää heille. Näin tehtiinkin, ja syntyi 'scherzo' (sellolle ja fagotille). Kuriositeettina liitän tähän pienen lainauksen Marttisen päiväkirjoista, hän kertoo siinä muun muassa mielipiteensä kollegastaan Igor Stravinskysta.

"Stravinsky – vuosisatamme sävelrunoilijasta on sanottu että hän hantoo moneulaisia numia mutta kaikista tulee kuitenkin Stravinskyjä. Aluksi atonaalinen, alkuvormainen, vulkaaninen mestari pani kaikki sovimaist musiikin känsitykset sekaisin. Neroutensa ansiosta hän kiipesi *pian* jos-



hänen töidensä välillä. Näin on mahdollista määrittää tarkasti, miten Marttinen kehittyi säveltäjänä.

Tutkimustyötä varten täytyy lukea useita eri artikkeleita: ymmärtänette, että monet niistä on kirjoitettu suomeksi. Kuten jo aiemmin kirjoitin, "mestaria ei edelleenkään aina arvosteta kotimaassaan". Senpä vuoksi hänestä ei ole olemassa



kovinkaan montaa artikkelia. Kiinnostavat artikkelit on laskettavissa yhden käden sormilla, ja ne ovat professori Tarastin, Mikko Heiniön ja Hannu Ilari Lampilan käsialaa. Myös heidän kannaltaan



tavaksi tämän vuosisataamme säveltäjäksi. Stravinskyä voidaan vessa moderniin mmlariin joka käyttää keinoja päästäkseen haluamaansa tulokseen. Hänessä on hermostunutta lesottumuutta, älyllisesti erittäin rikkaavaa ja sähkö purkauksen omaista. Stravinsky on yhdistelmä aitous, luomon tuoseutta ja kävelykeppi maail-

”Over de componist van onze (20^{ste}) eeuw, Stravinsky wordt gezegd dat hij veel verschillende eieren heeft uitgebreed, waar uiteindelijk toch allemaal Stravinsky’s uitgekomen zijn. De meester, atonaal in zijn vroege stadia, vol van de natuur, vulkanisch, heeft alle tot dan toe bestaande opvattingen over muziek door elkaar geschud. Dankzij zijn genialiteit werd hij al snel de leidende componist van onze eeuw. Stravinsky kan worden vergeleken met een moderne schilder die alle middelen gebruikt om het gewenste resultaat te bereiken. In essentie is er een extase van intellectueel duidelijk gepassioneerde rusteloosheid, zoals een elektrische ontlading. Stravinsky is een combinatie van authenticiteit, natuurlijke frisheid en een dandy, die hermetisch achter zijn masker glimlacht. De essentie van Stravinsky als componist is net zo veelzijdig als de muziek van deze eeuw.”

Laat ik dit artikel afsluiten met iets, wat bij velen van u waarschijnlijk bekend is: de plaats waar vele kunstenaars studeerden, waar zij in contact kwamen en waar zij elkaar inspireerden was Viipuri. Ook Marttinen studeerde hier, o.a. bij Peter Akimoff. Helaas, het was eens---

Hier ontstond ook het contact tussen Eeva-Liisa Manner en Tauno Marttinen. Eén van haar theaterstukken is *Poltettu oranssi* (gebrand oranje). In dit Freudiaanse meesterwerk krijgt psychiater Dr Fromm te maken met een beeld wat een aantal van u waarschijnlijk herkent: de vicieuze cirkel in het dagelijks leven.

De moeder van Marina gelooft dat het leven haar toelacht en dat alles wat zij beroert, tenminste verandert in blinkend zilver. Helaas gaat dit ten koste van de aandacht voor de jongste dochter. Zij belandt bij Dr. Fromm. Het lijkt er op dat hij haar verwarde taalgebruik, da – go – do –

munmiestä joka naamion takaa satiirisesti kymyilee. Stravinskyn säveltäjäkuva on yntä monitarmäinen kuin tämän vursitotamme musiiki.”

Saanan päättää artikkelini kertomalla jotain, minkä monet teistä jo ehkäpä tietävätkin: Viipuri oli paikka, jossa monet taiteilijat opiskelivat, jossa he kohtasivat, ja joka heitä inspiroi. Myös Marttinen opiskeli Viipurissa, muun muassa Peter Akimoffin johdolla.

Viipurissa Marttinen kohtasi myös Eeva-Liisa Mannerin. *Poltettu oranssi* on eräs Mannerin näytelmistä. Tässä Freudilaisessa mestariteoksessa psykiatri, tohtori Fromm, kohtaa jotain, jonka monet meistä varmasti tunnistavat: jokapäiväisen elämän noidankehän.

Marinan äiti uskoo, että elämä hymyilee ja että kaikki, mitä hän koskettaa, muuttuu

go – do, etc (eigenlijk een metafoor voor de soms zo complexe en verwarde maatschappij waarin wij ons vandaag de dag bevinden) herkent en dat hij furore maakt met de behandeling. Helaas, aan het eind steekt de dochter het ouderlijk huis in de fik en zijn we weer terug bij af.

Mede door het groot psychologisch inzicht wordt dit een van Marttinen’s belangrijkste opera’s, die eigenlijk nog bij een veel groter publiek, ook buiten Finland bekend zou moeten zijn.

Dirk Meijer

kiiltäväksi hopeaksi. Valitettavasti hänen nuorin tyttärensä kärsii tästä, eikä saa tarpeeksi huomiota. Tytär päätyy tohtori Frommin asiakkaaksi. Hetken näyttää siltä, että tohtori ymmärtää tyttären sekavaa puhetta, da – go – do – go – do, jne. (oikeastaan metafora joskus kompleksiselle ja sekavalle yhteiskunnallemme jossa nykyään asumme) ja että hoidossa tapahtuu edistystä. Valitettavasti tytär kuitenkin lopuksi syyttää vanhempiansa talon palamaan, ja näin palaamme taas alkuun.

Osittain sen suuren psykologisen näemyksen vuoksi on tämä yksi Marttinenin tärkeimmistä oopperoista, ja oikeastaan se kuuluisi suuremmille näyttämöille, niin Suomessa kuin sen ulkopuolellakin.

Dirk Meijer

Käännös: Sanna-Mari Kuisma



Het gedroomde Noorden

In de vorige Aviisi verscheen al een korte beschrijving van het boek "Het Gedroomde Noorden van Adwin de Kluyver (ISBN: 978 90 00 35518 1). Omdat het zo'n leuk boek is (al gaat het niet alleen over Finland) komen we er hier nog eens op terug.

Gerard
Rijerse

Het is een boek met leuk geschreven hoofdstukken over vrij onbekende personen die zich op de een of andere manier voor het noorden interesseerden en er ook heen reisden. Bij het lezen ervan kreeg ik herinneringen aan de jaren '50, de tijd dat ik uit de bibliotheek boeken uit de Klimopreeks leende met biografieën over poolreizigers als Roald Amundsen en Fridtjof Nansen. In Het Gedroomde Noorden worden die twee poolreizigers wel genoemd, maar er worden geen hoofd-



stukken aan gewijd. Aan "onze" Willem Barentz ook niet direct, maar wel aan Gerrit de Veer die een dagboek schreef over de reis van Willem. Ook andere onbekende Nederlanders komen aan bod. De Italiaanse Umberto Nobile, die bijna 100 jaar geleden met een luchtschip vergeefs probeerde de Noordpool te bereiken, komt niet aan de orde. Er is wel een hoofdstuk over de onbekende Amerikaan Walter Wellman, die hetzelfde al had geprobeerd aan het begin van de 20^e eeuw.

44

Het gedroomde noorden

Aviisin viime numerossa oli jo lyhyt kuvaus Adwin de Kluyverin kirjasta "Het Gedroomde Noorden" (ISBN: 978 90 00 35518 1). Kirja on kuitenkin niin hauska (vaikka siinä ei kerrotakaan pelkästään Suomesta), että palaamme siihen vielä.

Kirjassa kerrotaan hauska tavalla melko tuntemattomista ihmisistä, jotka olivat tavalla tai toisella kiinnostuneita pohjoisesta ja myös matkustivat sinne. Lukiesani kirjaa mieleeni muistui 1950-luku, jolloin lainasin kirjastosta Klimop-sarjaa, joka sisälsi naparetkeilijöiden, kuten Roald Amundsenin ja Fridtjof Nansenin elämäkerrat. Kirjassa "Het Gedroomde Noorden" mainitaan kylläkin molemmat naparetkeilijät, mutta heille ei ole omis-

tettu koko lukua. "Oma" Willem Barentzimme ei myöskään ole saanut varsinaisesti omaa lukua, mutta kylläkin Gerrit de Veer, joka kirjoitti päiväkirjaa matkastaan Willemin kanssa. Kirjassa kerrotaan myös muista tuntemattomista hollantilaisista. Italialainen Umberto Nobile, joka yritti tuloksetta päästä ilmalavalla Pohjoisnavalle melkein 100 vuotta sitten, ei myöskään ole päässyt kirjaan. Yksi luku käsittelee kuitenkin tuntemattomaa amerikkalaista Walter Wellmania, joka oli yrittänyt samaa jo 1900-luvun alussa.

Kirjassa kerrotaan siitä, kuinka pohjoiset seudut ovat houkutelleet vuosisatojen ajan. Niin oli jo Rooman valtakunnan aikaan, jolloin Pytheas-niminen henkilö oli

Het gedroomde noorden vertelt over hoe door de eeuwen de noordelijke streken aantrekkingskracht hebben uitgeoefend. Vanaf de Romeinse tijd, toen een zekere Pytheas in 325 voor Christus op weg naar het noorden op de Orkney-eilanden terecht kwam, over de verhalen over een warme streek in het noorden, over de vreemde wezens die er woonden. Finland komt ook aan de orde doordat in de 18^e eeuw een Fransman, Pierre-Louis de Maupertuis, op het idee kwam om door metingen in Tornio en Aavasaksa de afplatting van de aarde bij de polen aan te tonen.

Een heel hoofdstuk is gewijd aan de kerstman en de plaats waar hij woont. Daar is geen eensgezindheid over. Finlandvrienden zoals u en ik, vinden natuurlijk dat de enige echte kerstman, Joulupukki, op de Korvainturi woont, een berg op de grens van Rusland en Finland, bij Savukoski. Pas sinds 1950 heeft hij een woning bij Rovaniemi.

matkalla pohjoiseen vuonna 325 eKr. ja päätyi Orkney-saarille. Siinä kerrotaan tarinoista lämpimästä seudusta pohjoisessa ja oudoista olioista, jotka asuivat siellä. Myös Suomi mainitaan kirjassa, koska ranskalainen Pierre-Louis de Maupertuis sai 1700-luvulla idean osoittaa maapallon olevan navoiltaan litistynyt tekemällä astemittauksia Torniossa ja Aavasaksalla. Kokonainen luku on omistettu joulupukille ja paikalle, jossa hän asuu. Siitä ei ole yksimielisyyttä. Suomen ystävät, kuten te ja minä, ovat tietenkin sitä mieltä, että ainoa oikea joulupukki asuu Korvainturilla, joka on Venäjän ja Suomen rajan läheisyydessä, Savukoskella sijaitseva tunturi. Vasta vuodesta 1950 hänellä on ollut asunto Rovaniemellä.

Thomas Nast loi "epäaidon" joulupukin, Coca-Colan Santa Clausin. Tämän hahmon juuret ovat hollantilaisten Sinterklaasissa, mutta Santa Clausin juhla siirrettiin

Maar de onechte Coca-Cola Kerstman, Santa Claus, werd getekend door Thomas Nast. Santa Claus heeft Nederlandse wortels in Sinterklaas, maar zijn feest is naar later in de winter verschoven. Hij is uiteindelijk in de jaren '40 gaan wonen in North Pole, een stadje bij Fairbanks in Alaska, speciaal gesticht voor Santa. En dan is er ook nog een pretpark met de naam Santa Land. U kunt het lezen in het boek van Adwin de Kluyver.

Het boekomslag beschrijft het boek als "een eigenzinnig mengsel van reisverslag, atlas en tragikomische geschiedschrijving". En dat is het ook. Het boek geeft op een luchtige manier veel informatie over wie wanneer en waarom richting het noorden zijn afgereisd en hoe het hen is vergaan.

Gerard Rijerse

www.hetgedroomdenoorden.nl
www.adwindekluyver.nl/#een-toegift

myöhempään ajankohtaan. Santa Clausin asuinpaikaksi tuli lopulta 1940-luvulla kaupunki Pohjoisnavalla, lähellä Fairbanksia Alaskassa. Kaupunki perustettiin varta vasten Santa Clausille. On olemassa myös huvipuisto nimeltään Santa Land. Siitä voitte lukea Adwin de Kluyverin kirjasta. Kirjaa kuvataan takakannessa "matkakerptomuksen, karttakirjan ja tragikoomisen historian kirjoituksen erikoiseksi yhdistelmäksi". Sitä se onkin. Kirjassa annetaan viihdyttävällä tavalla paljon tietoa siitä, ketkä matkustivat pohjoiseen, milloin ja miksi ja mitä heille tapahtui.

Gerard Rijerse
Käännös: Mia Uusitalo

www.hetgedroomdenoorden.nl
www.adwindekluyver.nl/#een-toegift

45

Eland

De eland is van oudsher een vereerd dier voor het Finse volk. Tegenwoordig is het ook een knuffelsymbool en in beperkte mate een leverancier van scharrelvlees, omdat het dier vrij leeft in de natuur. De voedingswaarde is uitstekend en de smaak heerlijk. Buiten het vlees zijn er veel gebruiksvoorwerpen of kunst met het dier als onderwerp.

Wij hebben in Nederland ook wel wat met de eland. Ik ben een keer begonnen om de voorwerpen in ons huis te tellen die de eland als symbool hadden, het was onbegonnen werk. Kussens, onderzetters, borden, bestek, koelkastmagneten, kandelaars, zelfs onze kaasschaaf heeft de vorm van een eland.

Ja, je kunt wel zeggen dat het dier best wel aanwezig is. En dan zijn we ook nog gaan wonen op de *Elandweide*, tja.

Onze schoonzoon heeft een eland gespot bij ons vakantiehuis in Finland. Niet op een bord maar een levende, gewoon in het bos achter ons huis. Een kolossaal dier noemde hij het. Dat klopt. Toen ik de eerste keer een eland zag, was ik ook geïmponeerd door de gigantische knuffel die voor mij stond. Het dier is groot en sterk en het gewicht kan oplopen tot 700 kg. Ze worden ruim twee meter hoog als ze volwassen zijn. Je zou denken dat je zo'n dier van verre hoort aankomen, maar het gekke is, je hoort of ziet ze bijna niet. Het gebeurt niet zo vaak dat je er een tegenkomt, ze horen veel beter en zullen je ont-

Hirvi

Hirvi on ollut Suomen kansalle jo muinaisista ajoista alkaen kunnioitusta herättävä eläin. Nykyisin se tunnetaan lähinnä pehmolelumuaisuudestaan sekä siitä, että se on aitoa villin luonnon luomulihaa. Sillä on erinomainen ravintoarvo ja sen maku on herkullinen. Lihan lisäksi siitä valmistetaan käyttöesineitä ja sitä kuvataan taiteessa. Alankomaissakin se on suosittu. Kun aloin laskea kotonamme olevia hirviaiheisiä esineitä, niitä osoittautui olevan paljon. Meiltä löytyy hirviaiheisiä tyynyjä, lasinalusia, lautasia, ottimia, jääkaappimagneetteja, kynttilänjalkoja ja jopa juustohöylässä on hirvikoristelu. Voimme

siis todeta hirven kuuluvan olennaisena osana elämäämme. Tämän lisäksi muuttimme vielä taloon, joka sijaitsee Hirviniitty-nimisellä kadulla.

Vävyimme on onnistunut näkemään hirven kesämökillämme Suomessa. Ei lautasella, vaan ilmielävänä talomme takana olevassa metsikössä. Se oli hänen mukaansa todella kookas. Se pitää paikkansa. Kun itse ensimmäisen kerran näin hirven, olin itsekini yllätynyt sen koosta. Eläin on vahva ja suuri ja sen paino voi olla jopa 700 kg. Aikuisen hirven korkeus voi olla yli 2 metriä. Sen olettaisi etenevän rytinällä pitkin metsiä, mutta näin ei ole. Päin vastoin, sitä ei juurikaan kuulu eikä näy. Siihen törmääminen on harvinaista, koska sen kuulee ihmisen paljon aiemmin kuin

<< Eland (foto Kimmo Lyytikäinen) | Hirvi (kuva Kimmo Lyytikäinen)



wijken in het bos. Hun loop ziet er lomp uit maar ze zijn heel behendig als ze door de bossen struinen. Net zoals een olifant dat in een Afrikaanse bos kan doen, beide dieren kunnen in de omgeving opgaan als een struik met poten.

Hun gezichtsvermogen is indrukwekkend. Zonder zijn oogballen te bewegen heeft een eland een rondom zicht van 350 graden en kan hij alleen zijn eigen achterwerk niet zien. Hij oriënteert zich met reuk en tong en zijn ogen zijn gericht op plotse-

ihminen sen ja niinpä se ennättää pötkiä metsän pimentoon ennen kuin siitä voi tehdä minkäänlaista havaintoa. Niiden kävely näyttää hieman kömpelöltä, mutta ne loikkivat ketterästi pitkällä jaloillaan pitkin metsiä. Aivan kuin elefantit Afrikassa, hirvi voi myös teeskennellä olevansa pensaikko, jolla on jalat.

Hirvillä on uskomattoman hyvä näkökyky. Ilman silmien kääntämistä se pystyy näkemään 350 asteen kulman jonka ulkopuolelle jää vain sen oma takapuoli. Se suunnistaa hajun perusteella ja sen kieli ja silmät kohdistuvat äkillisen liikkeen suuntaan joka voi tarkoittaa vaaraa, kuten sutta, karhua tai ihmistä.

Ne pelkäävät voimastaan ja koostaan huolimatta ihmistä, vaikka ne ovat suojeltu eläimiä. Voin jo kuvitella lukijoiden ihmetyksen kun sanon suojeltuja. Sittenhän niiden ei tarvitse pelätä mitään.

linge bewegingen in de natuur op risico's zoals wolven, beren en mensen.

Ze zijn met hun kracht en omvang bang voor de mens, ondanks dat ze beschermd worden. Huh? Hoor ik u denken, beschermd? Dan hoeven ze niet bang te zijn, toch?

Nee, niet het hele jaar, want er is ook zo iets als een jachtseizoen, van september tot december mogen ze afgeschoten worden. Elanden komen gedurende het jaar vaak mensen tegen die ze makkelijk kunnen ontlopen, alleen in die periode niet. En dat is het probleem van de eland, ze hebben geen kalender.

Het aantal dat mag worden afgeschoten, wordt door de regionale overheid bepaald. Er zijn uitdrukkelijke regels voor de leeftijd en conditie van de eland en er mogen alleen geweren gebruikt worden, waarbij speciale eisen gelden voor de kogels.

Klinkt allemaal netjes geregeld.

Näin ei asia kuitenkaan ole ympäri vuoden. Metsästysaikaan, joka kestää syyskuun alusta joulukuun loppuun, niitä saa metsästä. Jos hirvet törmäävät suurimman osan vuodesta ihmisiin, niillä ei ole syytä huoleen. Metsästysaikana asia on toisin. Ja se on se hirven ongelma, sillä kun ei ole kalenteria mistä metsästysajan voisi tarkistaa.

Kaatolupien määrä riippuu siitä, miten moni riistakeskus niitä vuosittain myöntää. Ammuttavaksi sopivan eläimen iälle ja kunnolle on asetettu tiettyjä vaatimuksia ja ampumisen tulee tapahtua hirvikiväärillä.

Kuulostaa siltä, että kaikki on hyvin organisoitua.

Hirvenmetsästäjät liikuskelevat kesämökkimme edustalla olevalla kapealla, pitkulaisella saarella. Metsästysaikaan he ajavat monen miehen ja koiran voimalla hirven alueelle, missä sen voi ampua.

Er wordt ook gejaagd op het eiland tegenover ons huis. Het is een groot smal en uitgerekt eiland. In de jachtmaand drijven ze met meerdere jagers en/of honden de elanden naar een gebied waar ze afgeschoten mogen worden.

Er is weinig fantasie voor nodig om je af te vragen hoe het dier reageert als hij eerder werd gespaard tijdens de jacht. Zelfs een wortel zou in paniek raken.

Elanden zijn niet agressief of gevaarlijk voor de mens op twee gevallen na: als ze jongen hebben, of als ze een weg oversteken. In beide gevallen wil je ze niet ontmoeten. Ik heb auto's gezien die een eland geraakt hebben, of andersom. Daar bleef in veel gevallen niet veel van over. Het zou een spreekwoord kunnen zijn: *Auto aan gort, Eland naar het bord.*

Bij zo'n kennismaking mag je handen dichtknijpen als het alleen bij blikshade blijft.

Voi vain kuvitella miltä eläimestä tuntuu kun se aiemman rauhaan jätön jälkeen tuleekin metsästetyksi. Porkkanakin alkaisi tutista tällaisessa tilanteessa.

Hirvet eivät ole aggressiivisia tai vaarallisia ihmisille, paitsi jos niillä on vasaaja tai jos ne ovat ylittämässä tietä. Ei voi kun toivoa, ettei hirvi tulisi vastaan tällaisissa tilanteissa. Olen nähnyt hirvikolariautoja. Autoista ei ollut paljoa jäljellä. Tästä voisi laatia uuden sananparren: Ei onnistunut autolla hirven laisti, lautaselle päätyi hirvipaisti.

Tällaisessa hirven tapaamisessa saa olla onnellinen, jos siitä pääsee pelkällä peltivauriolla.

Suomessa ollaan erittäin tietoisia hirvenmetsästyksen merkityksestä hirvimäärän säätelyssä ja jotkut saavat siitä jopa eläntonsa. Sanotaan, että se kuuluu eläinseen luonnon ehdoilla. Niinpä hirvenliha ilmestyy aina välistä lautaselle. Omalla

Ze zijn heel duidelijk over de elandjacht in Finland, het is nodig om de natuur in balans te houden en sommige mensen leven ervan. Het hoort bij de natuur en het leven, zegt de mens. Dus ligt er soms een elandbiefstuk op het bord.

Met mijn elandbestek staar ik naar mijn bord, het lijkt ongepast.

Willem Mulder

kohdallani voin sanoa, että jos sitä minulle tarjotaan niin en pidä sen syömistä sopivana.

Willem Mulder
Käännös: Minna Rätty

De wijk Kallio in Helsinki

Arnold
Pieterse

Kallio is een wijk in Helsinki, niet zo ver van het centrum, die nu ongeveer 120 jaar bestaat. Tot het eind van de negentiende eeuw was het rotsachtige gebied waar de wijk zou gaan verrijzen (kallio = rots), nog grotendeels onbebouwd en werd hoofdzakelijk gebruikt door boeren die er hun vee lieten grazen en gewassen teelden. Maar omstreeks 1900 is de stad Helsinki, onder druk van de snelle toename van het aantal inwoners, begonnen op deze plek, de oppervlakte is ongeveer 30 ha, wegen aan te leggen en huizen te bouwen. Het waren goedkope woningen, die hoofdzakelijk bestemd waren voor arbeiders. De uitbreiding van de bevolking van Helsinki was vooral een gevolg van de industrialisatie, wat met zich mee bracht dat veel mensen vanuit het platteland naar de grote stad trokken.

Het stratenplan, dat aan het eind van de negentiende eeuw werd ontworpen, bestond uit een netwerk van lange, wanneer ik er met Nederlandse ogen naar kijk, relatief brede straten. Hierbij nemen de vijf zogenoemde Linies, die parallel aan elkaar lopen, een prominente plaats in. In eerste instantie werden hoofdzakelijk houten blokken gebouwd met woningen op twee verdiepingen. De meeste van deze flats hadden indertijd maar één kamer, zonder badkamer en vaak ook zonder een eigen toilet.

Maar wel is op een hoog punt in de wijk een grote kerk gebouwd, de Kalliokerk, die is ontworpen door de architect Lars Sonck. De kerk werd gebouwd in de periode 1908-1912 en is opgetrokken uit grijs graniet. De indrukwekkende toren van de



50



51

Kallion kaupunginosa Helsingissä

Kallion kaupunginosa Helsingin kanta-kaupungissa on noin 120 vuoden ikäinen. Nykyisen Kallion alue oli 1800-luvun lopulle asti vielä pääosin rakentamatonta ja käytössä viljely- ja laidunmaana. Helsingin väestön kasvaessa nopeasti kaupunki alkoi vuosisadan vaihteen tienoilla rakentaa tälle noin 30 hehtaarin suuruiselle alueelle teitä ja asuintaloja. Asunnot olivat halpoja ja ne oli tarkoitettu etupäässä työläisille. Väestönkasvu johtui ennen kaikkea teollistumisesta, jonka myötä maaseudulta siirtyi paljon työvoimaa kaupunkiin.

Asemakaava, joka vahvistettiin 1800-luvun lopulla, käsitti pitkien, hollantilaisin silmin katsoen varsin leviden katujen verkoston, jossa huomiota herättävät erityisesti viisi yhdensuuntaista

Linjaa. Aluksi rakennettiin pääasiassa kaksikerroksisia puutaloja. Useimmissa asunnoissa oli vain yksi huone, eikä niissä ollut kylpyhuoneita eikä usein omaa wc:täkään.

Korkealle kukkulalle nousi kuitenkin suuri kirkko, Kallion kirkko, jonka suunnitteli arkkitehti Lars Sonck. Harmaagraniittinen kirkko rakennettiin vuosina 1908-1912. Sen vaikuttava torni kohoaa korkealle kaupungin ylle. Nykyään kirkossa, jossa on hyvä akustiikka, pidetään paljon urkukonsertteja.

Kallio tunnetaan entisenä sosialistien ja kommunistien pesäpaikkana. Kuulu suomenruotsalainen kirjailija Kjell Westö on sanonut Kallion kirkkoa punaisen Helsingin johtoloistoksi. Sen vastaparina on Kaivopuiston hienostokaupunginosassa

kerk steekt heel opvallend boven de stad uit. Tegenwoordig wordt de kerk, vanwege de goede akoestiek, veel gebruikt voor orgelconcerten.

Kallio is een bolwerk geweest van socialisten en communisten. De bekende Finse schrijver Kjell Westö (hij schrijft in het Zweeds) noemt de Kalliokerk een voormalig baken van het 'rode Helsinki', in tegenstelling tot de toren van het observatorium op een heuvel in de deftige ambassadeurswijk Kaivopuisto, vlakbij de markt en dicht bij de zee. Deze toren was volgens hem kenmerkend voor het 'witte Helsinki'.

In het begin van de twintigste eeuw was het aantal inwoners van de wijk Kallio ongeveer 18.000, waarna in de periode tussen de twee wereldoorlogen in, dit aantal verder toenam tot ongeveer 35.000. In de vijftiger en zestiger jaren van de vorige eeuw is de wijk drastisch veranderd en gerestaureerd, vooral ook



De locatie van de wijk Kallio in Helsinki. | Kallio Helsingin kartalla.

sijaitseva Tähtitorninmäen observatorio, jonka torni oli Westön mukaan valkoisen Helsingin tunnusmerkki.

1900-luvun alussa Kalliossa oli noin 18 000 asukasta, ja maailmansotien välisenä aikana väkiluku kasvoi 35 000:een. 1950- ja 1960-luvulla kaupunkikuva muuttui ja kohentui huomattavasti, etenkin kun puutalojen tilalle nousi 6-9-kerroksisia ki-

omdat de houten huizen werden vervangen door stenen flatgebouwen met zes tot negen verdiepingen. Het aantal inwoners daalde vanaf die periode, maar is op het ogenblik al weer meer dan 25.000. Behalve het aanzien van de wijk, is ook het karakter inmiddels sterk veranderd. Het is geen echte volkswijk meer en omdat het heel dichtbij het centrum van de stad ligt (zie kaart), is Kallio tegenwoordig een heel populaire buurt geworden om te wonen. Maar omdat de meeste flats niet meer dan twee kamers hebben, heeft dit tot gevolg gehad dat er hoofdzakelijk studenten, jonge volwassenen en ouderen zijn gaan wonen. De wijk lijkt minder aantrekkelijk te zijn voor gezinnen met kleine kinderen. Dit is vroeger heel anders geweest. In de veertiger jaren van de vorige eeuw zaten op de lagere school van Kallio liefst 1600 leerlingen en tegenwoordig zijn dit er maar 300.

vitaloja. Väkimäärä on niistä päivistä pienentynyt, mutta nykyään Kalliossa on taas yli 25 000 asukasta. Kallion arvostus on noussut ja sen luonnekin on muuttunut voimakkaasti. Kallio ei ole enää työvään kaupunginosana, ja koska se on niin lähellä keskustaa (ks. karttaa), siitä on tullut hyvin suosittu asuinalue. Koska useimmissa asunnoissa ei kuitenkaan ole kuin kaksi huonetta, asukkaat ovat pääasiassa opiskelijoita, nuoria aikuisia ja senioreja. Lapsiperheitä Kallio ei oikein houkuttele. Aikaisemmin oli toisin. 1940-luvulla Kallion kansakoulussa oli peräti 1 600 oppilasta, mutta nykyisen ala-asteen oppilasmäärä on vain 300.

Tutustumisretki Kallioon 20. marraskuuta 2018

Vaimoni sukulaismies Juhani on kertonut minulle usein (enimmäkseen saunassa) lapsuudestaan Kalliossa. Nykyään hän

Bezoek aan de wijk Kallio op 20 november 2018

Mijn Finse aangetrouwde familielid Juhani heeft mij vaak verteld (meestal in de sauna) over zijn jeugd in Kallio. In tegenstelling tot zijn luxueuze flat in Westend in Espoo, waar hij tegenwoordig woont met zijn vrouw Auli, heeft hij zo een zestig jaar geleden onder heel andere omstandigheden vijftien jaar in Kallio gewoond, in een éénkamer woning aan de Vijfde Linie (Viides Linja). Hij woonde daar ook nog eens samen met zijn ouders, zuster en broer. Er was geen badkamer, wel een kleine keuken in de hoek van de kamer en ook een aparte wc. Er was in het hele huis maar één kraan, in de keuken, waar iedereen zich ook moest wassen. Wel gingen ze iedere week naar een publieke sauna.

De moeder van Juhani was talonmies, een soort conciërge, een functie die we in Nederland niet kennen voor woonblok-

asuu Auli-vaimonsa kanssa upeassa huoneistossa Espoon Westendissä, mutta kuusikymmentä vuotta sitten hänen kotinsa oli yhden huoneen asunto Kalliossa Viidennellä linjalla. Siinä huoneessa asui koko perhe: vanhemmat, Juhani, sisar ja veli. Kylpyhuonetta ei ollut, mutta huoneen nurkassa oli pieni keittiö ja asuntoon kuului myös erillinen wc. Koko asunnossa oli vain yksi vesihana, keittiössä, ja kaikkien oli peseydyttävä sen ääressä. Kerran viikossa mentiin yleiseen saunaan.

Juhanin äiti oli talonmies – ammattikunta jota Hollannissa ei tunneta ollenkaan ja joka Suomestakin on jo hävinnyt. Hän huolehti rappukäytävien siivouksesta ja piti talon asukasrekisteriä. Hänellä oli myös yleisavain, jolla pääsi kaikkiin asuntoihin. Juhanin isä oli töissä Suvilahden kaasutehtaalla Sörnäisissä, noin kilometrin päässä Viidennestä linjasta. Tehtaassa tuotettiin kaasua hiilestä, joka tuotiin laivoilla



De Kallio kerk. | Kallion kirkko.

läheiseen satamaan. Kaasutehtaan toiminta päättyi vuonna 1994. Kaksi suurta kaasukelloa ja yhdeksän kaasun ja sähkön tuotantoon liittyntä muuta rakennusta ovat nykyään käytössä kulttuurikeskuksena.

Viime vuonna Juhani kutsui minut tutustumaan Kallioon. Ajankohta oli 20. marraskuuta, ja ensimmäinen kohteemme oli osoite, jossa Juhani lapsena asui. Olimme sovittaneet retkemme poutapäiväksi, mutta sää oli kolea ja pilvinen, vaikkei vielä sentään pakastanut. Juhanin vanha kotitalo on edelleen paikallaan Viidennen linjan alkupäässä. Asunto on toisessa kerroksessa ja sen vieressä on eräänlainen kattotasanne. Asunnosta ei näe suoraan kadulle. Sen voisi sanoa olevan toisessa kerroksessa ta-



De voormalige gasfabriek Suvilahti in de wijk Sörnäinen in Helsinki. | Suvilahden entinen kaasulaitos Helsingin Sörnäisissä.

ken en in Finland tegenwoordig ook niet meer bestaat. Zij had de verantwoording voor het schoonhouden van de trappen en hield een administratie bij waarin de verschillende bewoners waren genoteerd. Zij had ook een sleutel van de verschillende woningen. Juhani's vader werkte in de gasfabriek Suvilahti in de wijk Sörnäinen, op ongeveer een kilome-

ter afstand van de Vijfde Linie in Kallio. De kolen waaruit het gas werd gewonnen, werden met schepen aangevoerd, die aanmeerden in de nabijgelegen haven. Na sluiting van de fabriek in 1994, die bestond uit twee gashouders en negen andere bouwsels die betrokken waren bij de productie van gas en elektriciteit, is deze in het begin van deze eeuw een cultuurcentrum geworden.

Vorig jaar heeft Juhani mij uitgenodigd om samen met hem een kijkje te gaan nemen in de wijk Kallio. Dit was op 20 november en ons eerste doel was het adres waar Juhani vroeger had gewoond. We hadden een dag uitgekozen dat het niet regende, maar het was, ondanks dat het nog niet vroom, wel koud en niet zonnig. De woning bestaat nog steeds en is onderdeel van een woonblok aan het begin van de Vijfde Linie. Het is gesitueerd op de eerste verdieping en ligt aan een soort dakterras. Vanuit de woning is er

geen rechtstreeks uitzicht op de straat. In Nederlandse termen zou je het één hoog achter kunnen noemen. Het ijzeren hek, in een poort aan de straat, konden we openmaken en via een trap zijn we naar het dakterras gelopen. Het leek er op dat de flat niet meer wordt bewoond. Alles bij elkaar zag het er niet heel aantrekkelijk uit, maar vergeleken met oude huizen in Amsterdam, waar ik geregeld kwam tijdens mijn studententijd, viel het eigenlijk nog wel mee. Maar we konden nauwelijks zien hoe het er vanbinnen uitzag, omdat de gordijnen voor de ramen grotendeels dicht waren. Wel konden we door een kleine opening tussen de gordijnen een grote hoeveelheid lege flessen zien staan wat onze indruk versterkte dat de woning leeg stond.

De Vijfde Linie is een brede straat en ziet er netjes en schoon uit. Juhani vertelde dat dit in zijn tijd niet veel anders was. Maar toch was er een groot verschil. Vroe-



Juhani staat op een dakterras voor het appartement in de Vijfde Linie, waar hij heeft gewoond in de periode 1940-1955. | Juhani asui takanaan näkyvässä asunnossa Viidennellä linjalla vuosina 1940-1955.

ger waren er veel dronkaards te vinden in de trappenhuisen, die daar hun roes laten uit te slapen. Juhani wist dit zo goed omdat hij indertijd wat bijverdiende door 's morgens vroeg kranten rond te brengen. Vanzelfsprekend waren dit socialis-

kapihan puolella. Saimme kadulla olevan rautaportin auki ja pääsimme rappuja katosanteelle. Asunto näytti olevan tyhjillään. Vaikutelma oli kaiken kaikkiaan melko ikävä, mutta verrattuna Amsterdamin vanhoihin rakennuksiin, joissa kävin usein opiskeluaikoinani, oikeastaan kuitenkin ihan mukiinmenevä. Emme nähneet kunnolla, millaista huoneessa oli sisällä, koska verhot olivat melkein kokonaan kiinni. Verhonraosta kurkistellen näimme kuitenkin paljon tyhjiä pulloja, jotka vahvistivat vaikutelmaa, ettei huoneessa asuttu.

Viides linja on leveä, siistin näköinen katu. Juhani kertoi, että niin oli oikeastaan hänenkin aikoinaan. Oli kuitenkin yksi suuri ero. Aikaisemmin rappukäytävissä oli paljon juoppoja nukkumassa

<< Adres in de Vijfde Linie waar Juhani heeft gewoond (hij staat op de voorgrond). | Viidennen linjan talo, jossa Juhani (kuvassa etualalla) lapsena asui.

humalaansa pois. Juhani tiesi sen hyvin, koska hän hankki nuoruudessaan lisätienestettä jakamalla aamu- ja iltalehtiä. Kyseessä olivat tietysti sosialistien ja kommunistien lehdet, sillä muille ei Kalliossa ollut siihen aikaan juuri kysyntää. Juhani piti usein harppoa nukkuvan juopon yli. Yrittäen kuvitella tilannetta mielessäni ja ajattelin, että sen on täytynyt olla pelottavaa pojalle, joka ei ollut vielä 15-vuotiaakaan. Juhani ei kuitenkaan koskaan sattunut mitään uhkaavaa tai ikävää.

Viidenneltä linjalta kävelimme Kallion kirjastoon, joka sijaitsee pienen aukion äärellä. Kallion kirjasto, jonka arkkitehti Karl Hård af Segerstad suunnitteli vuonna 1912, on Suomen neljänneksi vanhin kirjastorakennus. Punatiisessä kirjastorakennuksessa on kolme kerrosta, ja osatot on sijoitettu avoimen, korkean hallin ympärille. Kallion kirjasto oli Suomen ensimmäinen kunnan rahoittama kirjasto.





Interieur van de bibliotheek van Kallio. | Sisäkuva Kallion kirjastosta.

tische en communistische kranten, voor andere kranten was er in de wijk indertijd weinig belangstelling. Hij moest dan vaak over een slapende 'juoppo' heenstappen. Ik probeer me het tafereel voor te stellen en het lijkt me voor een jongen van nog

De bibliotheek in de wijk Kallio. | Kallion kirjasto.

56



geen 15 jaar oud een beangstigende ervaring. Maar hij is nooit bedreigd of aangevallen.

Vervolgens zijn we vanuit de Vijfde Linie naar de Kallio bibliotheek gelopen, die op een pleintje aan het begin van deze straat ligt en al zo een honderd jaar oud is. Het is het op drie na oudste bibliotheekgebouw in Finland, dat is ontworpen door de architect Karl Hård af Segerstad in 1912. Het gebouw, de muren bestaan uit rode stenen, heeft drie verdiepingen en de verschillende afdelingen bevinden zich rondom een open, hoge hal. Het is de eerste bibliotheek in Finland die door een gemeente is gefinancierd.

Hoewel het een doordeweekse werkdag was, bleek het binnen in de bibliotheek heel druk te zijn. De hoge, ronde hal, waar je vanaf de eerste verdieping, waar we met een lift naar toe zijn gegaan,

op neer kan kijken, straalt een heel bijzondere sfeer uit. Achter kleine tafels, zowel op de begane grond als op de eerste verdieping, zaten bezoekers achter hun laptop of waren bezig een krant te lezen.

Naast de bibliotheek ligt een klein parkje, het Karhupuisto, dat zijn naam dankt aan een groot, granieten beeld uit 1931 van een beer. De beer heeft een ronde rug en staat met een poot op een bijennest. Juhani vertelde dat er vroeger in dit park ook schommels stonden, die heel populair waren bij de kinderen in de buurt. Maar deze zijn verdwenen en dat zal er wel mee te maken hebben dat er niet meer zoveel families met kleine kinderen in Kallio wonen.

Na de beer, waar veel inwoners van Kallio nostalgische herinneringen aan hebben, te hebben bewonderd, zijn we naar de lagere school van Juhani gelopen, die nog steeds bestaat. Deze school, de Kallion ala-asteen koulu, die in 1919 is

Vaikka oli arkipäivä, kirjastossa oli paljon väkeä. Nousimme hissillä toiseen kerrokseen, josta näkee alas alakerran tunnelmalliseen pyöreään saliin. Molemissa kerroksissa istui pienten pöytien ääressä kävijöitä työskentelemässä läppäreillä tai lukemassa sanomalehtiä.

Kirjaston edessä oleva pieni Karhupuisto on saanut nimensä vuonna 1931 valmistuneesta graniittisesta karhupatsaasta. Köyryselkäinen karhu tonkii siinä kápälällään mehiläispesää. Juhani kertoi, että puistossa oli ennen keinuja ja ympäristön lapset kävivät siellä usein leikkimässä. Keinut ovat sittemmin kadonneet, mikä varmaan johtuu siitä, ettei Kalliassa ole enää niin paljon lapsiperheitäkään.

Ihailtuamme aikamme karhua, johon monilla Kallion asukkailla liittyy nostalgisia muistoja, kävelimme Juhaniin vanhalle kansakoululle, joka sekin on edelleen paikallaan. Koulu, jonka nykyinen nimi



Het standbeeld van de beer in het Karhupuisto in Kallio. | Karhuviestos Kallion Karhupuistossa.

opgericht, ligt een paar honderd meter verderop, aan de Vierde Linie (Neljäs Linja). Juhani zat op deze school in de periode 1947-1951.



De eetzaal in de lagere school in Kallio. | Kallion ala-asteen ruokala.

on Kallion ala-asteen koulu, perustettiin vuonna 1919, ja se on parin sadan metrin päässä Neljännellä linjalla. Juhani kävi koulua vuosina 1947-1951.

Kävimme koulussakin sisällä. Ovet olivat lukossa, mutta paikalla ollut työntekijä päästi ystävällisesti meidät sisälle. Rakennus vaikutti vanhanaikaiselta, vaikka sitä onkin aikojen kuluessa kunnostettu.

57



De oude lagere school in Kallio. | Kallion vanha kansakoulu, nykyinen ala-aste.



Foto van kinderen op de lagere school in Kallio in 1943 met groentes, bessen en paddenstoelen die zij hebben verzameld voor de schoolmaaltijd. | Luokkakuvu Kallion kansakoulusta vuonna 1943. Lapset keräsivät kasviksia, marjoja ja sieniä koulun keittolaa varten.

Suuren ruokalan seinillä riippui vanhoja valokuvia, muun muassa sota-aikana otettuja luokkakuvia. Kuvissa näkyi lasten lisäksi elintarvikkeita, kuten kaalia, marjoja ja sieniä, joita lasten oli kerättävä kou-



Posters in verband van het 75-jarige jubileum (1943-2018) van schoolmaaltijden in Finland. | Kouluruokailun 75-vuotisjuhlajulisteita.

luaterioita varten. Suomessa lapset ovat saaneet vuodesta 1943 lähtien koulussa joka päivä lämpimän aterian. Seinällä oli kouluruokailun 75-vuotisjuhlan kunniaksi laadittuja julisteita.

Entinen presidentti Tarja Halonen on myös käynyt Kallion alakoulua. Kalliiossa on hänen nimeään kantava pieni puistikko.

Ook hier zijn we binnen geweest. De deuren waren wel op slot, maar iemand had ons gehoord en was zo vriendelijk ons binnen te laten. Het gebouw maakt wel een ouderwetse indruk, al is het in de loop van de tijd gerestaureerd. In de grote eetzaal konden we oude foto's bewonderen die daar aan de muur hangen, o.a. klassenfoto's die zijn gemaakt tijdens de oorlogsperiode. Op een van de foto's stonden, samen met de kinderen, een aantal etenswaren, zoals groene kolen, bessen en paddenstoelen, die ze hadden moeten verzamelen voor de maaltijd op school. Sinds 1943 krijgen kinderen op Finse scholen iedere dag een warme maaltijd. Aan de muur hingen posters in verband met het 75-jarige jubileum van de schoolmaaltijden dit jaar.

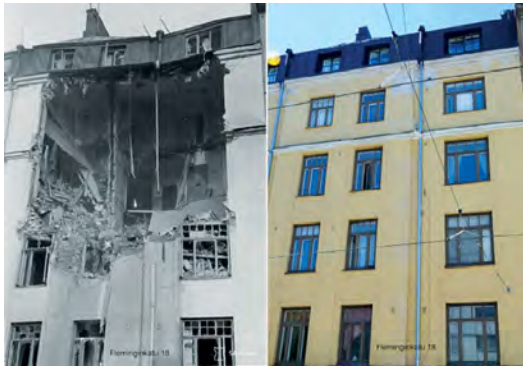
De voormalige Finse president Tarja Halonen is ook een oud-leerling van de

lagere school in Kallio. Er is een klein park in Kallio naar haar genoemd.

Na afloop van ons bezoek aan Kallio zijn we nog naar het nabijgelegen, voormalige eiland Kulosaari gereden, een miljonairsbuurt. Daar krijg je toch wel de indruk dat Finland tegenwoordig tot de meest welgestelde landen van de wereld behoort. De schrijver Kjell Westö vertelt in zijn roman 'Waar we ooit liepen' ('Där vi en gång gått') die rond de burgeroorlog speelt, dat de familie van een van de rijke hoofdpersonen daar een zomerhuis had, maar daar vanuit het centrum van Helsinki alleen kon komen via de wijk Kallio. In haar ogen was deze wijk, vanwege de toentertijd armoedige bewoners, een andere wereld, waar ze liever niets van wilde weten.

De lagere school in Kallio (foto 1913, Signe Brander). | Kallion kansakoulu (kuva 1913, Signe Brander).





Links: Bomschade in Fleminginkatu 18 in de wijk Kallio op 9 juli 1941. Rechts: Een recente foto van Fleminginkatu 18. | Vasemmalla: Pommituksen jälkiä Fleminginkatu 18:ssa Kalliiossa 9. heinäkuuta 1941. Oikealla: Fleminginkatu 18 nykyisussaan.

Nog een paar opmerkingen over Kallio

Zowel de Finse burgeroorlog in 1918 als de periode 1939-1944 tijdens de Tweede Wereldoorlog, hebben diepe sporen nagelaten in Kallio. Dit heeft vooral tot gevolg



De voormalige Finse president Tarja Halonen in het park in Kallio dat naar haar is genoemd. | Entinen presidentti Tarja Halonen nimeään kantavassa puistossa.

gehad dat gedurende bepaalde periodes de bevolking hoofdzakelijk uit vrouwen en kinderen bestond. Na de burgeroorlog waren veel mannen die zich bij de Roden hadden aangesloten, gesneuveld of geïnterneerd in strafkampen. Pas na verloop van een of meer jaren keerden de mannen terug uit de kampen, maar de meesten waren de eerste tijd niet in staat om te werken omdat ze ziek of invalide waren. Wel werd de bevolking aangevuld door jonge mannen die van het platteland naar de stand trokken om werk te zoeken in de fabrieken, die door de toenemende industrialisatie, als paddenstoelen uit de grond verzezen.

In 1939 werd Kallio opnieuw een vrouwenmaatschappij, toen aan het begin van de Winteroorlog de mannen tussen 18 en 50 jaar werden opgeroepen voor het leger. Na afloop van de Vervolgoorlog speelde ook nog eens de migratie van vluchtelingen uit Karelië een belangrijke rol, omdat grote aantallen in Kallio zijn neergestre-

Käytyämme Kalliiossa ajoimme vielä läheiseen miljonäärien asuttamaan Kulosaaren kaupunginosaan, joka oli aikaisemmin oikea saari. Kulosaarissa on helppo uskoa, että Suomi todella kuuluu nykyään maailman vauraimpiin maihin. Kjell Westön romaanissa "Missä kuljimme kerran", jonka tapahtumat sijoittuvat kansalaissodan aikoihin, erään rikkaan päähenkilön perheellä oli kesähuvila Kulosaarissa, jonne pääsi Helsingin keskustasta siihen aikaan vain Kallion kautta. Hänen silmissään Kallio köyhine asukkaineen edusti toista maailmaa, jonka kanssa hän ei halunnut olla missään tekemisissä.

Pari lisähuomautusta Kalliosta

Sekä vuoden 1918 kansalaissota että talvi- ja jatkosota jättivät syvät jäljet Kallioon. Tiettyinä aikoina alueella asui pääasiassa naisia ja lapsia. Kansalaissodan jälkeen monet punaisiin liittyneet miehet olivat



In het hippe Kallio is veel bedrijvigheid in en om het voormalige slachthuis (Teurastamo). Vanaf herfst 2012 heeft de gemeente Helsinki het gebied ontwikkeld als een nieuwe kern van de stedelijke en voedselcultuur (foto ruokaretki.fi). | Ruokaretken tiimi kutsuttiin tutustumaan Teurastamon alueeseen. Syksystä 2012 alkaen Helsingin kaupunki on kehittänyt aluetta uudenlaisena kaupunki- ja ruokakulttuurin ytimenä (kuva ruokaretki.fi).

saaneet surmansa tai joutuneet vankileirille. He pääsivät palaamaan leireiltä joskus vasta vuosien kuluttua eivätkä sairaina tai invalideina useinkaan pystyneet heti töihin. Väestö karttui kuitenkin nuorten miesten muuttaessa maalta kaupunkiin töihin tehtaisiin, joita nousi teollistumisen myötä kuin sienä sateella.

Vuonna 1939 Kalliosta tuli taas naisten yhteisö, kun 18-50-vuotiaat miehet kutsuttiin talvisodan alettua aseisiin. Jatkosodan päätyttyä Kallioon asettui suuri joukko karjalaisia evakkoja. Sotien jälkeen 40-luvulla Kallion asukasluku olikin suurempi kuin koskaan. Asuntoja ei kuitenkaan juuri rakennettu lisää, minkä johdosta yhdessä huoneistossa saattoi asua useampi perhe, jolloin yksityisyys tietysti kärsi. Tilannet-

ta pahensi vielä sodan traumatisoimien miesten alkoholiongelmia.

Sotien aikana Kallio vahingoittui melko pahasti vihollisen pommituksissa.

Vasta 80-luvulla Kallio alkoi muuttua voimakkaasti, kun työläisperheet pystyivät muuttamaan uusien lähiöiden isompiin asuntoihin.

Nykyään Kalliota pidetään Helsingin trendikkäimpänä kaupunginosana. Alueella on paljon pikkukauppoja, ravintoloita ja baareja. Vanha, vuonna 1914 rakennettu Hakaniemen halli on edelleenkin olennainen osa Kalliota.

Arnold Pieterse
Käännös: Leena Määttänen



De Hakaniemi markthal in de wijk Kallio. | Hakaniemen halli Kalliossa.

ken. Kort na de oorlog, in de veertiger jaren, was het aantal inwoners hoger dan ooit. Een probleem hierbij was dat er in die tijd nauwelijks huizen zijn bijgebouwd en dit leidde er toe dat veel gezinnen een wo-

ning moesten delen, wat weer leidde tot een gebrek aan privacy. Hier kwam nog het overmatig drankgebruik door de mannen bij, die vaak geplaagd werden door oorlogstrauma's.

Tijdens de oorlog is er in Kallio ook nog al wat schade geweest als gevolg van Russische bombardementen.

Pas in de loop van de tachtiger jaren is Kallio drastisch gaan veranderen omdat veel arbeidersgezinnen konden verhuizen naar ruimere huizen in de nieuwe buitenwijken.

Tegenwoordig wordt Kallio gezien als de meest hippe wijk van Helsinki. Er zijn veel boutiques, restaurants en bars. De oude Hakaniemi markthal, die al in 1914 is gebouwd, is ook nog steeds een exclusief bestanddeel van de Kallio wijk.

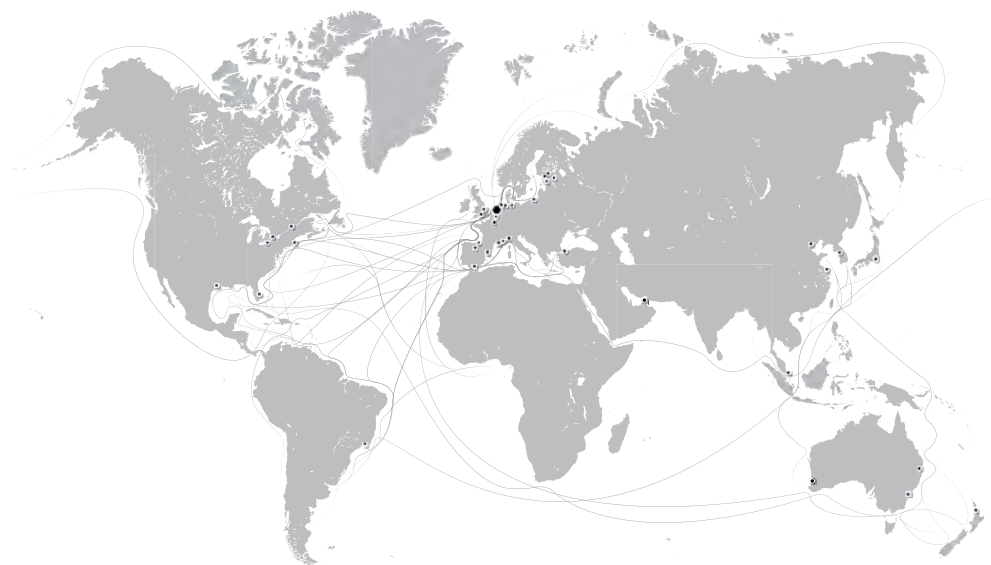
Arnold Pieterse

Hakaniemie, Kallio (foto | kuva Antti Angeria)



SPLIETHOFF GROUP

WORLDWIDE OCEAN TRANSPORT



www.spliethoffgroup.com



